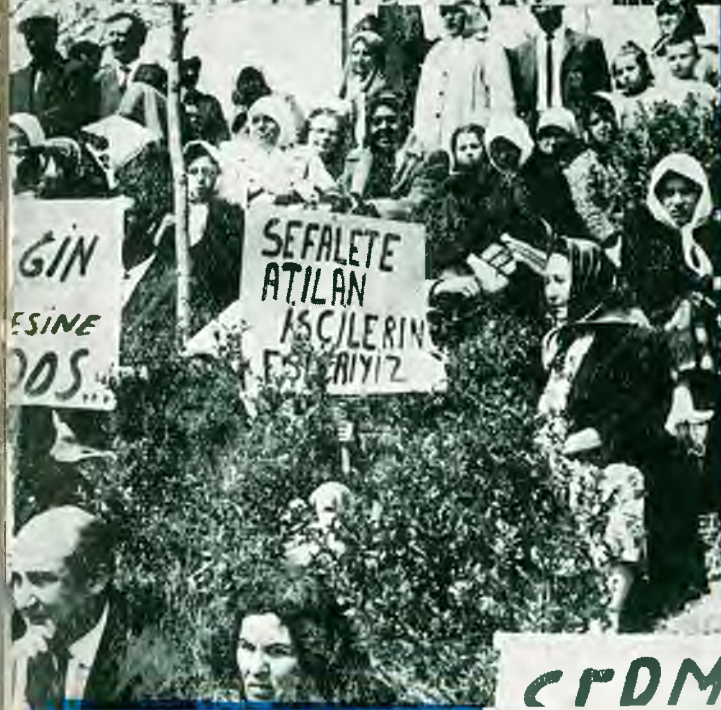

TÜRK-İŞ

ANAYASA

MADDE 47 — İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde, iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler.

mayıs
1965
27

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

AYLIK DERGİ

TURKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

MAYIS

1 9 6 5

YIL : 3

SAYI : 27

Fiatı : 250 Krş.

1 Yıllık 25.00 TL.

TURK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü

Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü

Ozer ESMER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ

İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA

Telefon :

12 66 18 — 12 37 67

TURK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLAK YASASINA
UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER

Sak

MATBAASI - ANKARA — 1965

SUNUŞ

Türk İş'in Sevgili Okuyucusu,

Hareketli aylar birbirini kovalıyor. Geçen sayımızda bu küşe de size, Nisan'ın ne kadar hareketli geçtiğini yazarken, Mayıs'ın neler getireceğini düşünmemize imkân yoktu. Oysa, Mayıs da en az bir önceki ay kadar yüklü imiş. Geçen ay'ın getirdiklerini iç sayfalarda, özellikle, kapak konumuz olan grevler bahsinde bulacaksınız.

Son ayların memleket çapında önemli olaylarından biri de petroldür. Ama, petrolün yanısıra en az onun kadar önemli meselelerimiz de vardır. Örneğin, madenlerimiz. Bu ay, iç sayfalarımızda, her iki konuyu da şimdiye kadar basınımda yer almamış, yepyeni yönleri ile takdim ediyoruz. Türk-İş dergisi, olayları ana noktalarından ele alıp, derinine inmek ilkesini benimsemiştir ve yayınlarına bu yolda devam edecektir.

Bu satırları okuduğunuz sırada, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Cenevrede ILO (Uluslararası Çalışma Teşkilâtı) toplantısında, Türkiye'yi temsil etmektedir. Başkanımız, Cenevreden Almanya'ya geçip, Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu yöneticileri ile temaslarda bulunacak ve oradan da, Hollanda da yapılacak ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) genel kongresini Türkiye delegesi olarak izleyecek, çalışmalarına katılacaktır.

Başkana bu gezilerinde, Türk-İş ikinci Başkanı Hasan Türkay, Petrol-İş Sendikası Başkanı Ziya Hepbir ve Türk-İş eğitim müdürü Ferit Azkara refakat etmektedir. Yurtta ise, başkana, ikinci başkan Hasan Özgüneş vekâlet etmektedir.

Başkanın çok ilgi çekeceği muhakkak olan bu gezisiyle ilgili izlenimleri önümüzdeki sayılarda yayınlayacağız. TÜRK-İŞ

BU SAYIMIZDA

Türkiye Uyanıyor

Madenlerimiz Millileştirilmelidir

Halil TUNÇ

Çan Seramik A.O. ve İşçiler

Doğan AVCIOĞLU

Diktanın Karşısında Olacak, Komünizmle Mücadele edeceksiniz

Sedağ AĞRALI

Konut Tasarımın Getirdikleri

Beycan TAVUS

Lokavt

Gül Neş'e KUTLU

Geçinme İndekslerinin Toplu Sözleşmelerde yeri

Okan AKTAN

Başbakan Çekilen Telgraf

Tecrübeyle Sabit

Şimdi bir Sorunuz var

Türk-İş Yönetim Kurulu toplandı
Petrol Davamız

ICFTU ile AFL - CIO arasında anlaşmazlık.

Becu'ya 3 Soru, 3 Cevap

Karanlıkta Uyananlar.

Konyalı İşçilerin Dikkatine

OLAYLAR :

— Grevler ve İşçiye Karşı Silâh

— Deri-İş Grevi

— Tomis Adana Grevi

— Petrolden sonra madenler

— Bakanlar - Sendikacılar

Toplantısı

— Boraks Meselesi

HABERLER :

Kıbristan Haberler

Dünya Haberleri

Kısa Haberler

KAPAK

Türk işçisi yasalarla teminat altına alınmış haklarını kullanmağa azimlidir, «Sosyal durumlarını korumak ve ya düzeltmek amacıyla» gerekirse elbet grev yapacaktır.

Türkiye Uyanıyor

Özellikle son yıllarda aşmış olduğumuz merhale çok değil, beş - altı yıl önce hayal dahil edilemezdi. Kısa zamanda katettiğimiz yolu iki kelimeyle ifade mümkündür : **TÜRKİYE UYANIYOR.**

Kalkınmanın sadece fabrika kurmak, sadece yol yapmak, sadece ihracatı geliştirmek olmadığı bugün anlaşılmıştır. Bugün anlaşılmıştır ki, kalkınmayı kal-
kınma yapan temel şart sosyal adalettir. Eğer, adil
ölçüler içinde dağılmıyorsa, milli gelirin artışı, hiç-
bir zaman gerçek kalkınmanın işareti olmayacaktır.

Bugün meselelerimiz tartışılmaktadır. Toplumun her bölümünde, her meselenin aydınlığa çıkması için çaba vardır, ilgi duyulmaktadır. Toplum, kendi çıkarının ne olduğunu bilmektedir. Örneğin, dış ticaretin devletleştirilmesi tekli fi halk oyunda benimsenmiştir. Halkoyu anlamıştır ki, bu devletleştirme milli gelirin daha adil dağılımını sağlayacaktır.

Tartışmalar yapılacak, çözüm yolları aranacak, bulunacak ve devamlı merhaleler katedilecektir. Meselelerin sadece belli çevrelerde tartışılıp, çözümlenmesini isteyenler, halkoyunun bu problemlere sahip çıkmasından elbet endişe duyacak, tartışmaları, meselelerin konuşulmasını önlemeye çalışacaklardır. Türkiye'nin hâla hamasî nutuklarla idare edilebileceğine inananlar kalkınmayı bugüne kadar olduğu gibi, belli çevrelerin tekelinde bırakmaya çalışanlar, örneğin, dış ticaretin devletleştirilmesi fikrine karşı çıkacaklardır. Petrol meselesinin konuşulması, tartışılması, bu çevreleri tedirgin edecektir. Halkoyunun meselelerine sahip çıkması, asırlardanberi sadece idare edilmiş, mütevekkil, emirlere, denilenlere hep boyun eğmiş halkın, şimdi artık, sesini yükseltmesi yadırganmasıktır. Demokrasiyi sadece nutuklarda benimseyenler, ülkenin gerçek sahiplerinin fikirlerini söylemesine engel olmaya çalışacaklardır.

Bugüne kadar uygulanmış olan, «tek başıma hükümet ederim, bu hakkımı kimseyle paylaşmam» zihniyeti, yerini, istense de istenmese de, «müesseselerle birlikte hükümet etme» anlayışına bırakmak yoluna girmiştir. Halkoyu ve onu temsil eden bütün müesseseler devletin idaresinde söz sahibi olacaklardır. Bun-

dan on yıl önce bir petrol kanunu meclisten kolayca geçirdi. Ama bugün, bir Ely tasarısını kanunlaştırmaya kimsenin gücü yetmeyecektir. Çünkü, halkoyu ve onu temsil eden müesseseler bu tasarının karşısındadırlar.

Bugün, uyanan Türkiye’de, bu uyanışın öncülüğünü yapan topluluklardan biri de işçi hareketidir. Yıllardanberi sadece söylev konusu olan işçilerin bugün memleketin ana meselelerinde söyleyecek sözleri vardır, ve bu sözleri söylemektedirler.

Şimdi, önemli olan hükümetlerin, benimsese de benimsemese de bu tartışmalara, «neden» ve «niçin» sorularına cevap vererek katılmalarıdır. Önemli olan, tartışmaların, ama, ön yargılarla değil, memleket için en iyiye en doğruyu bulma yolunda iyi niyetlerle dolu olarak yapılmasıdır. Temenniler odur ki, bu tartışmalar kişisel yada parti çıkarları uğruna dejenere edilip, rayından çıkarılmasın. Ve maalesef eğilim, tutulan yol bu yöndedir.

Mayıs ayı içinde ünlü armatörlerimizden Hayri Baran bir basın toplantısı yaparak, kazancını, ödediği vergiyi ve kârını açıkladı. Batıda, olağan sayılan bu olay, bizde büyük gürültülere sebep oldu. «Görülmüş şey miydi, bir tüccarın kazancını açıklaması?»

Servet beyannamelerinin karşısında olan, ödenen vergilerin açıklanmasından korkan, «sermaye ürkektir, kaçır» sloganına sarılan özel sektör, Sayın Baran'ın «Təşəbbüs ədədlərini» «Təşəbbüs» təşəbbüs uəşəbbəşəşəş nq uı düşmanlığı aldı yürüdü» diyenler Baran'ın takdirle karşılanan hareketinden bir sonuç çıkarmak zorunda durlar. Düşmanlık varsa bu, namuslu kazanılmış, vecibeleri yerine getirilen servete değil, sömürücülerin, vergi ödemeyenlerin, tek kelime ile «vurguncuların» servetinedir. Yarası olan gocunur; İşte bir örnek ve işte meydan. Servet koruyuculuğu, Baran'ın örneğini verdiği şekilde yapılır, sağa sola çamur atıp, modası geçmiş sindirme metodları kullanarak değil.

Grevler ve İşçiye karşı silah

«NASIRLI EL BÜKÜLMEZ» — Fabrikadan mal çıkmasını önlemek isteyen işçiler, ellerinde bayrak ve dövizler olduğu halde, vasıtaların önüne çıkıyorlar.

Anayasa Madde : 47 — «İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde, iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler.»

Çanakkale'deki Çan Seramik Fabrikası'nda grev yapan Çimse-İş üyesi işçilerin, fabrikaya mazot ve kömür sokmak istiyen bir kamyonu engel olmak istemeleri üzerine, olay yerine sev-

kedilen bir askeri birliğin komutanı, işçilere, kamyonun önünden çekilmedikleri takdirde, «ateş açmak üzere emir aldığını» bildirmiştir.

Başbakana çekilen telgraf

Çan'da grev yapan işçilerin üzerine askeri birliklerin sevk edilmesi üzerine, Türk-İş Yönetim Kurulu Başbakan'a şu telgrafı çekmiştir :

Türk işçisi, Anayasa'nın kendisine verdiği her türlü hakkı yine bu Anayasa çevrevesi içinde kullanmaya karar ve azimlidir. Ancak, bu hakları kullanırken, büyük bir yurtseverlikle, kırıcı ve yıkıcı olmamak hususunda, insanüstü bir gayret göstermektedir. Çünkü, işverenlerin bu hakların kullanışında, işçilerimize karşı gösterdikleri baskı ve haşın davranış yanında, idare amirlerinin de, işverenlerin yanında yer alarak, bu Anayasa hakkını önlemek çabasında bulunduklarını sık sık müşahade etmekteyiz.

Bir Zonguldak olayından ders alamıyacak kadar basiretsiz bazı idarecilerin, Çanakkale'de, Çan'da grev halinde olan işçilerimizin karşısına askerlerimizi çıkartmak gibi sakim bir yol tuttuklarını üzüntü ile müşahade etmiş bulunmaktayız. Halen toplantı haline bulunan Türk-İş Yönetim Kurulu, derhal bu sakim yola son verilmesini, askerlerimizin grev mahallinden çekilmesini ve bu yola başvuranların tecziyesini talep eder, orada akacak her damla işçi kanının sorumluluğunun hükûmete raci olacağını bildirir.

Saygılarımızla.

Toplantı halinde bulunan
TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU»

«Ateş açma emrini», Zonguldak olaylarından ders almayacak kadar basiretsiz bir davranışla veren idare adamının kim olduğu, bugüne kadar öğrenilememiştir. Olay, işçiler arasında büyük üzüntü yaratmıştır.

Askerle işçiyi karşı karşıya getirmekten kaçınımayan bu zihniyet, olay anında toplantı halinde olan Türk-İş Yönetim Kurulu'nca sert şekilde protesto edilmiş, Yönetim Kurulu, Başbakan Suat Hayri Ürgüplü'ye hitaben çektiği telgrafta, akacak her damla işçi kanının sorumluluğunun hükûmete ait olacağını bildirmiştir.

GREV BAŞLIYOR

Çanakkale'nin Çan ilçesindeki «Çan Seramik Fabrikası»nda çalışan Çimse-İş üyesi seramik işçileri 13 Mayıs tarihinde başladıkları greve devam etmektedirler.

Fabrikadaki ilk olay, grev başladıktan hemen sonra, işyerinden mal kaçırmak isteyen işveren ten-

silcileriyle grev gözcüleri arasında patlak vermiş, kamyonun önünde kendilerini atan işçiler, malın dışarı çıkarılmasına engel olmuşlardı. Bu arada, zabıta kuvvetleriyle işçiler arasında hadiseler çıkmış, olay yerine jandarma birlikleri sevk edilmiştir. Fabrika Teknik Müdürü Recep Dervişoğlu ve işveren temsilcisi İbrahim Bodur ile işçiler arasındaki sert tartışmalar, zorlukla önlenebilmiştir.

GREVİN NEDENİ

Greve, işçilerin istediği günlük 1 lira zammı kabul etmek istemeyen işverenin tutumu sebep olmuştur. 1964 Yılı kârı 15 milyon liranın üstünde olan Çan Seramik Fabrika'sının bu şekilde ödiyeceği ücret zammı, yılda 300 bin lirayı aşmaktadır.

Yüzde 33 hissesi Etibank'a ait olan fabrikanın hissedarları, affa uğrarak hapisten çıkan eski bakanlardan Fatin Rüştü Zorlu, Sıtkı Yırcalı, Emin Kalafat ve eski milletvekillerinden de Sırrı Yırcalı ve Servet Sezgin,dir.

Uyuşmazlık konularından bir diğeri de, işverenin, kanuna aykırı olarak, sendikal faaliyetlerinden dolayı işten çıkardığı işçileri işe almamakta diretmesidir.

İKİNCİ BİR ZONGULDAK İSTEMİYORUZ...

Grev başladıktan birkaç gün sonra Ankara'ya gelen fabrika teknik müdürü Recep Damşoğlu, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayan-

Türk - İş Yönetim Kurulu diyor ki..

Türk-İş Yönetim Kurulunun yayınladığı bildiride, grevlere karşı bazı idare adamlarının tutumuna işaret edilerek şöyle denilmiştir :

“Anayasa'nın kendilerine tanıdığı hakları kanunlar çerçevesinde kullanmağa azimli olan Türk işçisi, yaptığı her harekette kanun ve insanlık dışı davranışlarla karşılaşmaktadır. Son zamanlarda, bu davranışlara, işçiyi ordu ile karşıya getirmek gibi sakim bir zihniyet de eklenmiştir.

Son örneğini, Çanakkale'nin Çan ilçesinde yapılmakta olan kanunî greve «ateş etme» yetkisiyle mücehhez askerî birlikler gönderme suretiyle veren bu zihniyet, Yönetim Kurulumuzca şiddetle protesto edilmiştir.

Memleket düzenini sarsacak, kardeşi kardeşe düşman edecek davranışların tehlikesine ve bu zihniyette olanların taşıdıkları kanun ve tarih önünde sorumluluğa dikkat çekmeği bir görev bilen Türk-İş, bu sakim zihniyetin sebep olacağı her hareketin hesabını mutlaka soracaktır.

Anayasa ve kanunların teminatı altında olan bütün hakların, kullanılabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve bu arada işçi ve özellikle grev hakkının, ruhu zedelenmeden ve güven içinde kullanılması ilişkilerinde tarafsız davranılmasını hükümet ve idarecilerden istemekteyiz.

gil'i makamında ziyaret etmiş ve na aykırı hareketleri görülürse, bu hükümetin, gerekirse zor kullanarak, fabrikaya mal sokulmasını sağlaması gerektiğini ileri sürmüştür.

Çalışma Bakanı'nın, bu kanun dışı isteği reddettiği görüşme şöyle geçmiştir :

«Recep Danişoğlu - (İşyerinde, işveren tarafından kurulan sarı sendikayı kastederek) Biz, diğer sendikayla toplu sözleşme yaptık. Bu sendikayla sözleşme yapmıyacağız.

Çalışma Bakanı — Diğer sendikayla toplu sözleşme yapmak, meseleyi halletmez. Toplu sözleşme yapmaya yetkili olan sendika, Çimse-İş'tir. Bu tutumda ısrar edecek olursanız, ihtilâflar artacaktır. Toplu sözleşmeyi, bu sendikayla yapmak zorundasınız.

Recep Danişoğlu — (Kamyonların önüne yatarak, üretim mallarının fabrikadan çıkmasını önleyen işçilerden bahsederek) Mallarımızın fabrikadan dışarı çıkmasını siz temin edin.

Çalışma Bakanı — Bu, kanunun ruhuna ve 26'ncı maddeye aykırıdır. Siz kanuna rağmen ısrar edecek olursanız, kamyonun önüne bugün onbeş kişi yatar. Kanuna aykırı hareket edenler, bu gün adalete sevk edilirler, yarın bir onbeş kişi daha çıkıp, size engel olacaktır. Eğer, bunu önlemek için cop, dipçik kullanmamızı istiyorsanız, bu olamaz. İşçi toplulukları üstüne kuvvet sevk etmek, çıkar yol

«KANUNUN TANIDIĞI HAKLARI KULLANACAĞIZ» — Çan'da mal yüklü kamyonların fabrikadan çıkmasına engel olmak isteyen idare adamlarına, kanun maddeleri hatırlatıldı.

değildir. Biz, bir Zonguldak olayı daha yaratmaya niyetli değiliz...»

YA ATEŞ EMRİ?..

Çalışma Bakanı'nın bu sözleri ne rağmen, işçilere zor kullanılmış ve fabrikaya üretim maddesi sokmak isteyen bir kamyonu engel olmak isteyen işçilere, direttikleri takdirde, üzerlerine ateş açılacağı bildirilmiştir.

Olay sırasında Ankara'da bulunan Çanakkale Valisi'nin «her çareye başvurarak, fabrikaya kömür sokulmasının sağlanmasını» emrettiği ileri sürülmektedir.

«Ateş açma konusunda emir aldığını» söyleyen askeri birliğin komutanı bu emri kimin verdiğini açıklamaktan kaçınmıştır.

«İkinci bir Zonguldak olayı istemiyoruz...» diyen Çalışma Bakanı'nın sözlerine taban tabana zıt bu davranış, Türk-İş'te infial uyardırıştır. Olay anında toplantı halinde olan Türk-İş Yönetim Kurulu, davranışı, sert bir dille protesto eden bir telgrafı. Başbakan Suat Hayri Ürgüplüye göndermiştir.

GREV GELİŞİYOR

Bu arada, hükümet durumla ilgilenmiş ve Başbakan Yardımcısı tarafından görevlendirilen Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin, durumu yerinde incelemek üzere Çan'a yollanmıştır. Sezgin, olayı yerinde inceledikten sonra düzenleyeceği bir raporu, Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel'e verecektir.

İşverenin, işyerindeki Çimse-İş çoğunluğunu kırmak için işe alarak bir «sarı sendika» kurduktığı işçilerin bir kısmı, Çimse-İş'e üye olarak greve katılmaya başlamışlardır.

Askeri birliklerin işe karıştırılmasından üzüntü duyan birçok kardeş sendikalar, Çimse-İş'e çıktıkları telgraflarda, grevci işçilerin yanında olacaklarını bildirmişlerdir.

Çan'a, Balıkesir, Bandırma, Es kişehir ve diğer yakın illerden 8 yük kadar, işçi gelmiştir. Bu işçiler, grevci Çimse-İş üyelerine armağanlar getirmektedirler.

Susurluk Şeker-İş Sendikası grevcilere, 10 çuval şeker, 5 çuval makarna, 4 teneke zeytinyağı, 30 kilo taze fasulye ve bir küfe zeytin göndermiştir.

Grevin 11'inci gününde, grevci işçilere 10 günlük ücretleri ödenmiştir,

ERDEM ARABULUCU

Olayların kızıştığı bir sırada. Sanayi Bakanı Ali Naili Erdem'in grevde arabuluculuk görevini üzerine aldığı öğrenilmiştir. Erdem, Ankara'da bulunan sendika ve işveren temsilcileriyle görüşmelerine başlamıştır.

«KAZANACAĞIZ, ÇÜNKÜ HAKLILİYİZ» — Çimse-İş Başkanı Hasan Türkay kararlı.

Deri - İş Grevi ve Lokavt bitti

İstanbul'daki deri işverenlerine karşı greve giden Türkiye Deri-İş Sendikası'nın, Deri İşverenleri Sendikası ile uyuşmazlığı, halledilmiş, bunun sonucu olarak, grev ve işverenlerin girişmiş oldukları kanunsuz lokavt sona ermiştir.

Uzun süreden beri bu işkolundaki işçi ve işveren sendikaları arasında devam eden pazarlıkta anlaşılmasız üzerine, Deri-İş Sendikası, geçen ay içinde üç deri fabrikasında grev kararı almıştır. Bunun üzerine bir araya gelen Deri İşverenleri Sendikası yöneticileri de, İstanbul'daki deri işyerlerinin tümünde bir «dayanışma lokavtı» yapma konusunda karara varmışlardır.

KANUNSUZ LOKAVT

İşverenlerin giriştikleri kanunsuz lokavt, işçi çevrelerinde büyük tepki yaratmış, Türk-İş, yayımladığı bir bildiriyle, kanunsuz lokavtı sert şekilde protesto ederken, İstanbul'da toplanan binlerce işçi, yaptıkları mitingle, yüzlerce işçinin açıkta kalmasına sebep olan kanunsuz lokavtın sorumlularına şiddetle çatmışlardır.

Deri işverenlerinin, Türk İşçisi'nin emeğini, alınterini, göznurunu inkâr ettiği ifade edilen Türk-İş bildirisinde özetle şöyle denilmektedir :

«... İşyerlerinde işçileri, tahmin edilmeyecek kadar kötü şartlarda çalıştıran, iş güvenliğinden mahrum bırakan, en masum hak arama taleplerini işten çıkarmakla cevaplanan deri işverenlerinin bu davranışları da, şimdiye kadar olduğu gibi, insanlıktan uzak, tutumları ise kanunsuzdur.

Davranışları insanlıktan uzaktır. Çünkü, daha çok kazanmak hırsları onlara, yüzlerce işçiyi ve o yüzlerce işçinin ve o yüzlerce işçinin baktığı binlerce kişiyi aç ve ekme siz bırakmak hakkını veremez.

Tutumları kanunsuzdur. Çünkü, açıkça kanunsuz, yasalarımızı yasak ettiği dayanışma lokavtı yapılmaktadır. Bu durum adaletle intikal ettirilmiştir.»

Ve, deri işverenlerinin, kendilerini hâlâ 50 yıl öncesinde sandıkları, oysa 50 yıl önce olduğu gibi işçileri istismar edemeyeceklerinin hatırlatıldığı bildiriye şöyle devam edilmektedir :

«Uyanınız... Yıllardan beri hiçbir hak tanımadan çalıştırdığımız işçilerin hayatı, artık Anayasa'mızın ve işçi dayanışmasının teminatı altındadır.

Uyanınız... Artık işçileri en kötü şartlar altında çalıştıramıyacaksınız.

Türk-İş, ne pahasına olursa olsun, bu haksızlıkla savaşı destekleyecek ve deri işçileri katı kaderleriyle başbaşa bırakılmıyacaklardır.»

PROTOKOL

Bildirinin ve mitingin akabinde yapılan arabuluculuk çabalarının sonuç vermemesi üzerine, mahkemeye verilen deri işverenlerine doğru yolu göstermek ve çalışmayan 54 fabrikanın yeniden faaliyete geçmesini sağlamak amacıyla Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, arabuluculuk görevini bizzat üzerine almıştır.

Kanat çırpması**onlara yakışan**

«Türk-İş ile mücadele etmek donkişotça bir harekettir» der imza eder. Bu altın gibi söze kim ne der. (Deyim kendinin) Sonra da özenirler donkişotluğa. Pala elde hücumla geçerler.

Sayfalarla safsata. Hem de aralıksız şekilde, işleri güçleri yok ki... Ne yapabilirler başka; kahraman olacaklar ve hedef Yenişehirin üst taraflarındaki koltuklar.

Kendilerine yakışan birine harazan diğerine biberinden Beklemesini sabırla bilirse gerçekleri yakında tespit ederiz.

Hem sözlerine gem vuracağımızı zannediyorlarsa yanılır. Malûm ya gem küheylana vurulur.

Viranelerde varsın ötsünler.

Demirsoy'un, sendika temsilcileri ve işverenlerle birlikte yaptığı dört gün süren toplantılar sonunda, bir ortak protokol imzalanmış ve grev ve lokavtın durdurulması konusundaki karar da bunun üzerine uygulamaya konulmuştur. Beş işyerinde grev yapan 320 ve 49 işyerinde lokavta maruz kalan 830 işçi, 14 Mayıs günü işbaşı yapmışlardır.

Protokolde öngörülen ve dolaşması ile toplu sözleşmeye konulan şartlar şunlardır :

1. Toplu sözleşme üç yıl süreli olacaktır.

2. Çalışma saatleri, günde 8 saat olarak belirlenmiştir.

3. Yevmiyeleri 13.50 - 20.00 lira arasında olan işçilere yüzde 16, 20.00 - 30.00 lira arasında olan işçilere yüzde 10 ve 30.00 liradan fazla olanlara da yüzde 8 oranında zam yapılacaktır.

4. Bütün işçilere, günde 2 lira yemek zammı verilecektir.

5. Çocuklu olan işçiler çocuk başına 10 lira, lise öğrencisi çocukları olanlar 15 ve çocukları üniversitede okuyanlar da 20 lira çocuk zammı alacaklardır.

6. İşçilere, 20 günlük yevmiye-leri tutarında ikramiye verilecektir. Bu ikramiye, Şeker ve Kurban Bayramları'nda, olmak üzere, yılda iki taksitte ödenecektir.

DERİ-İŞ UŞAK'TA GREVE GİDECEK

Türkiye Deri-İş Sendikası Uşak Şubesi, kendileriyle toplu pazarlığa oturmak istemiyen deri işverenleri-ne karşı grev kararı almıştır.

Toplu sözleşme çağrısına uymayan, uzlaştırma kurulu toplantısında katılmaktan kaçınan işverenlerin bu tutumu üzerine, grev kararının kaçınılmaz hal aldığı bildirilen Deri-İş yöneticileri, Uşak Valisi Musa Eran'ın araya girmesi sonucu, grevi kısa bir süre için ertelemişlerdir.

Tomis'in Adana grevi

Üç aya yakın süredir Adana'da Nebati Yağlar Fabrikası'nda, Tomis Sendikası tarafından devam ettirilen grevde, işyerinden mal kaçırmak ve fabrikaya ham madde sokmak isteyen işverenle, işçiler a-

GÜCÜMÜZ, BİRLİĞİMİZDENDİR — Tomis tarafın dan, üç aya yakın süredir, Adana nebati yağlar fabrikasında devam ettirilen greve katılan işçilerden bazıları, grev gözcüleri ve Tomis Başkanı Muzaffer Daysal'la beraber. İşte, grevlerin başarıya ulaşmasını sağlayan birlik ve beraberlik.

rasında hadiseler çıkmıştır. İşçiler, işveren tarafından işyerine celbedilen zabıta kuvvetleriyle grevciler arasındaki olaylar, adalete intikal etmiştir. Sendika da 275 Sayılı Kanun'a aykırı olan bu davranışları adaletle intikal ettirmiş ve işvereni mahkemeye vermiştir. Bununla ilgili olarak, Tomis Bölge Temsilcisi Ahmet Korkmaz tarafından İçişleri ve Adalet Bakanları'na telgraflar çekilmiş, zabıta kuvvetlerinin, işverenin bu kanunsuz davranışlarına engel olması istenmiştir.

Tomis, grevci işçilerine muntazam yardım devam etmektedir. Bu arada, grevi baştan beri destekliyen Türk-İş tarafından da, grevci işçilere 20 bin liralık bir yardım da bulunulmuştur.

TÜRK-İŞ'İN YAYIN ARACI — Türk-İş, grevleri maddi ve manevi yönlerden desteklemektedir. Bu arada, gerekli hallerde, hoparlor tesisatlı eğitim arabasını grev yapılan yerlere göndererek, grevci işçilere hitaben konuşmalar yapılmasını sağlamaktadır.

Tecrübeyle Sabit

Türkiye Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Başkanı Nuri Ciritoglu, en hassas yerinden vurulmuşcasına ortaya çıktı ve eski Çalışma Bakanı Bülent Ecevit'e çattı. Ciritoglu, Ecevit'in vergi ve döviz kaçakçılığı ile ilgili sözlerinden alınmış, diyor ki :

«Politika alanına atılmış kimselerin, hatalı konuşmalarının neticelerini hiç şüphesiz demokrasinin tabii bir neticesi olarak, seçmenlerin sağduyularından beklemek gerekir.»

Bay Ciritoglu, doğru söylemiş. Elbette seçmenlerin sağduyusuna inanmak gerekir. Bunu, kendisi de 1961 seçimlerinde gördü. Bilindiği gibi, Bay Ciritoglu, Ecevit'le aynı listede adaydı. Ve seçmenin sağduyusu yüzünden aday olmaktan da ileri gidemedi.

Bakanlar - Sendikacılar toplantısı

Dördüncü koalisyon hükümetinin ilgili bakanlarıyla, sendikacılar, 27 ve 28 Nisan günleri bir araya gelerek çeşitli konuları ele almışlardır.

Yirmi sekiz maddelik gündemdeki konulardan ancak, on beşinin görüşülebildiği bu toplantıda, mümkün olduğu taktirde, her ay toplanılması için prensip kararına varılmıştır.

Toplantıda sırasıyla, Radyoda İşçi Saati, Kıbrıs Konusu, İşçi Konutları, İktisadi Devlet Teşekkülleri ve İştirakleri Hakkındaki Kanun'un uygulamasıyla ilgili hazırlıklar, Kamu kesiminde toplu pazarlığa katılanların eğitilmesi, Tarım işçilerinin durumu, Toprak Reformu, Yurt dışındaki işçilerin durumu, Sosyalizasyon, Maden Kanunu, Zonguldak'ta yeraltında çalışanların günde 8 saatten fazla çalıştırılması, Devlet Su İşleri ve Karayolları Genel Müdürlüklerindeki harcırahlar, Deniz Nakliyatı TAO'nun ge-

Bakanlarla sendikacılar, Nisan'ın sonunda yapılan toplantıda, tamamlanmayan gündem maddelerini görüşmek üzere, 5 Haziran günü yeniden toplanacaklar. Aşağıda son toplantıda konuşulanların özetini sunuyoruz

mi onarımlarının yurtta yapılmaması, Emekli Sandığı'na tâbi işçilerin durumu, Plânlama Konseyi konuları ele alınmış; diğer on üç madde, 5 Haziran'da yapılması kararlaştırılan toplantıya bırakılmıştır.

RADYODA İŞÇİ SAATİ

Türkiye Radyoları'ndaki programlar arasına işçiler için de belirli bir saat ayrılması gündemin ilk maddesi olarak ele alınmış, Harp İş Genel Başkanı Ethem Ezgü, bu

konuda geniş bilgi vermiştir. Eğitim bakımından, «İşçi Saati»nin sağ layacağı faydaları belirten Ezgü'den sonra, Başkanlık makamını iş gal eden Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, sözü Türkiye Radyo v Televizyon Kurum (TRT) Yönetim Kurulu üyesi Cevat Memduh Altar'a vermiş ve Altar, bunun bir tahsisat meselesi olduğunu söylemiştir. Ayrıca, bu yolda bir karara varmak için TRT Yönetim Kurulu'nun toplanması gerektiğini de belirten Altar'dan sonra, hükümetin, bu konuda TRT ile Türk-İş arasında hakemlik yapmasını isteyen Türk-İş görüşüne karşılık, TRT Yönetim Kurulu'ndaki hükümet temsilcisi tarafından, konunun yönetim kuruluunda destekleneceği hususunda teminat verilmiştir.

KIBRIS KONUSU

Daha sonra, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un isteği üzerine, Kıbrıs konusundaki izahata gündemde öncelik tanınmış ve Hükümet Sözcüsü Çağlayangil, Kıbrıs meselesinin bugünkü durumunda Türk-İş yöneticilerine bilgi vermiştir. Bu arada, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Kıbrıs Türklerine yardım amacıyla Türk-İş tarafından toplanan 500 bin liranın Kıbrıs'a iletilmesinde, hükümetçe gereken sür'atle hareket edilmediğinden yakınmış ve buna bir çare bulunmasını istemiştir.

İŞÇİ KONUTLARI

Kıbrıs konusundan sonra, söz alan Başkan Demirsoy, işçi konutları sorununda da Türk-İş dileğini açıklamış, işçi konutlarının 63 metrekareden büyük olmaması gerektiği yolundaki Devlet Plânlama Teşkilâtı görüşünü yermiştir. Demirsoy, tabanın 100 metrekareye çıkarılmasını, ödeme olanağı bulunmayan işçinin zaten 60 metrekareyle yetineceğini söylemiştir.

Petrol-İş Başkanı Ziya Hepbir'in de aynı yönlü konuşmasından sonra, Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarı Memduh Aytür bu konuda bilgi vermiştir. Daha sonra söz alan İmar ve İskân Bakanı Recai İskenderoğlu, konutların alanının daha

fazla olması yolundaki Türk-İş görüşünün gözönüne alınacağını, konuyu Bakanlar Kurulu'na getireceğini vaatetmiştir. Bu arada, Sosyal Sigortalar Genel Müdürü Dr. Fikret Pamirle de görüşen bakanlar, işçi konutlarının alanlarının genişletilmesinde, kurumca bir sakınca görülmediğini öğrenmişlerdir.

Bu konudaki çalışmaları sür'atle sonuçlandıracağı konusunda söz veren Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil ile, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy arasında, şu konuşma geçmiştir :

«Çalışma Bakanı - İşçinin konut yaptırma kabiliyeti, zaten takati ile sınırlandırılmıştır. 200 metrekareye kadar da kabul etseniz, mâli takati ile mütenasiptir. Bendeniz, iki sene evvel Rusya'da bir tetkik seyahati yaptım. Onlarda konut davasını hallederken işçilere nüfusa göre tipler tanınmıştır. Üçe kadar, beşe kadar ve beşten yukarı nüfuslular. O halde, arzularının azamî haddi 100 metrekare gibi mütevazî olan ve hatta belki biraz fedakârlık ta yapabilecekleri bu dâvayı arkadaşlarımla görüşerek ikinci toplantıya kadar halledeceğim.

Türk-İş Başkanı - Siz vaatettiğinize göre yakanızı bırakmıyacağız.

Çalışma Bakanı . Yakamı elinize teslim etmiş bulunuyorum.»

İŞÇİNİN YÖNETİME KATILMASI

İşçinin, işyerinin yönetimine katılmasıyla ilgili 440 Sayılı kanun'un hâlâ işliyemediği de, Metal-İş Başkanı Kaya Özdemiroğlu tarafından ifade edilmiştir. Kanunun uygulaması için gerekli tüzüğün 8 aydan beri Danıştay'daki beklediğini söyleyen Özdemiroğlu'na, Sanayi Bakanı Ali Naili Erdem cevap vermiştir. Erdem, Türk-İş'in bu şikâyetinin haklı olduğunu, tüzüğün "ir hafta içinde çıkacağını, bunun bir söz telâkki edilmesini istediğini söylemiştir. Bu arada, iktisadi devlet teşekküllerinin reoorganizasyonu ile ilgili Maliye Bakanlığı'nda yapılan çalışmalara da devam edilmek te olduğunu bildiren Sanayi Bakanını, bu çalışmaların da iki yıl içinde biteceğini ifade etmiştir.

TOPLU PAZARLIK

Bundan sonra, kamu kesimindeki toplu pazarlıklarda, daha bilgili işveren temsilcilerinin pazarlık masasına oturması gerektiği, kamu kesiminde, yeni çalışma düzeni ile ilgili olarak yeteri kadar bilgi sahibi elemanlara rastlanılmadığı da, Türk-İş yöneticilerince belirtilmiştir. Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Türkiye Maden İşçileri Federasyonu Başkanı Kemal Özer, bu konuda konuşmuşlardır. Özer, pazarlık müessesesinin bütçe meseleleriyle karıştırıldığını, bunda da,

SENDİKACILAR . BAKANLAR — 27 ve 28 Nisan günleri yapılan Bakanlar - Sendikacılar toplantısı sırasında Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'le konuşuyor.

memur zihniyetinden sıyrılamamış olan pazarlıkların rolünün büyük olduğunu söylemiştir. Bu arada, Başbakanlık, Bakanlıklar ve Genel Müdürlükler Denetleme Kurulları ile Şube Müdürleri Kurullarının tutumlarından da yakınılmıştır.

TOPRAK REFORMU

Daha sonra, Türk-İş Genel Sekreterisi Halil Tunç, sözü tarım işçilerinin durumuna getirmiş ve bu temştir.

Bunun üzerine söz alan Tarım Bakanı Turhan Kapanlı, tarım işçilerimizin durumlarının düzeltilmesi için bakanlıkça çalışmalar yapıldığını, bu iş için Birleşmiş Milletler'den bir uzman çağırıldığını, bu uzmanın 1,5 ay süreyle Türkiye'nin çeşitli tarım bölgelerinde dolaştığını ve halen rapor hazırlamakta olduğunu söylemiştir.

Toprak Reformu'na özellikle «Toprak Kanunu» diyen Kapanlı, bu kanunun «ölü doğduğunu» ileri sürmüş, şöyle demiştir:

«Umarım ki, bunda sitem yok. Neleri yaparız, neleri yapamayız, bunları biliriz. Mesele, ehemmi mühime tercih etmenin felsefesine inanmaktır. Toprak Kanunu'yla Tarım İş Kanunu'nun münasebetini münakaşa etmemeliyiz. Bunlar, birbirleriyle beraberdir. Biz de Toprak Kanunu'nun bir reform kanunu olduğunu biliyoruz. Bundan büyük ümidimiz vardır. Bir hususun incelenmesi de faydalıdır. Toprak Kanunu, politikacı ağzıyla dejener olmuştur. Toprak Reformu ölü doğmuştur. Herkes bunu siyasî anlayışı içinde bir gayretle ele almıştır. Ve doğmadan öldürmüştür.

Mesela köylü tamamen toprak sahibi olacak diyorlar. Böyle şey yok. Zira, kanun çıkınca sokağın emniyetini bugünkü otorite temin edemez. Kanunun gayesi, ziraat yapan topraklar son hududuna dayanmıştır. Bunun için tedbirler düşünülecek. Yoksa bahşış gibi dağıtılacak değildir.»

YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLER

Bundan sonra yurt dışındaki işçilerin durumları görüşülmeğe başlanmıştır, bu konuda ilk olarak söz

1

Anayasamız diyor ki...

«Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, MALİ GÜCÜNE GÖRE, vergi ödemekle yükümlüdür» Madde : 61)

2

Bugünkü durum ve vaadler

«Memleketimizde vasıtalı vergilerin, toplam vergiler içindeki nisbeti yüzde 60 ı aşmaktadır. Bu hâl, fakir halkın daha fazla vergi yükü altında bulunduğu bir işaret sayılmalıdır.»

Maliye Prof. Akif Erginay

«Vergi yükünün, muhtelif sektörler ve mükellef zümreleri arasında adilâne bir nisbette dağılımı için gerekli ıslahatı tamamlamak kararındayız.»

Hükümet Programından

?

Şimdi bir sorumuz var

Şimdiye kadar, bütün Hükümetlerin programında vaadedilen «vergi yükünün adilâne bir nisbette dağılımı için gerekli ıslahatı yapma» yolunda bugüne kadar atılan adımlar nelerdir, daha neler yapılacaktır? VE DAHA NE KADAR BEKLENİLECEKTİR?

alan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, yurt dışındaki işçiler için Dış İşleri Bakanlığı bütçesine 1 milyon lira ödenek konmuş olmasından duyulan memnurluğu belirtmiştir. Demirsoy daha sonra, dış ülkelere işçi kaydının bir süre için durdurulması gerektiğini söylemiş, işçilerin bu yüzden verim vermediğini, aylarca, belki yıllarca sonra dışarıya gidebilecek işçilerin sefil ol-

duklarını ifade etmiştir. Halen sırada olan işçilerin sevkîyatının tamamlanmasından sonra yeniden kayıt yapılabileceğini belirten Türk-İş Başkanı, bu şekilde para kaptırma olaylarına da rastlandığını hatırlatmıştır.

Bu konuda son sözü Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil almış ve konuyla ilgili olarak çok geniş bilgi vermiştir.

SOSYALİZASYON

Yurt dışındaki işçilerimizin durumlarıyla ilgili maddeden sonra, sıra gündemin sosyalizasyon ile ilgili maddesine gelmiştir. Konuyla ilgili bir konuşma yapan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Anayasa'ya göre, zaten devletin sağlık hizmetlerinden yararlanması gereken işçilerin bir de hastalık sigortası primi ödiyerek, diğer vatandaşlardan ayrı olarak, ücret ödemek suretiyle faydalandıklarını söylemiş ve bu durumu eleştirmiştir.

İşçi primi ile yapılan yataklı sağlık tesislerinin Sağlık Bakanlığı'na devredilmemesi gerektiğini de belirten Demirsoy, Sosyal Sigortalar Kanunu ile Sosyalizasyon Kanunu arasındaki çelişmelere dikkati çekmiştir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürtü Dr. Fikret Pamir de, bundan sonra yaptığı ve Demirsoy'a hak verdiği konuşmasında sosyal sigortaların bizdeki durumu hakkında geniş bilgi vermiş ve sosyal sigortaların durumunun ilerisi için «ümit verici olmadığı»nı söylemiştir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanını Faruk Sükan'ın daha sonra yaptığı aynı konudaki konuşmasında, iki kanun arasındaki uyumsuzlukların ortadan kaldırılması için çalışmalar yapılacağı belirtilmiştir.

Bu konudaki son konuşmayı, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy yapmış ve Sosyal Sigortalar Kurumu'nu tenkit etmiştir. Demirsoy, konuşmasında özetle şöyle demiştir.

«1961'de biz bu çarığı giydik, ıslandı. Şimdi güneş de görüyor, çarık kurudu, sıkıyor. Patlayacak. İşçi arkadaşlarımız sigortanın kongresinde bulunacaklar. Haziran ayında bir kongre yapılacak. Sayın bakanlarımız da dinliyebilirler. Biz, devletten yük aldık. Biz hastahaneye gidince bakmıyorlar. Ama 506 Sayılı Kanun'la devletten 3 milyon insanı da yük aldık. Eğer idare-i maslahat edelim denirse, biz bunun karşısına çıkacağız, İşte, Diyarba-

kır'dan zata mahsus gelen mektup ve telgraflar var. Gelini ata bindirmişler, ağlamış, Eve dön demişler, yok hem ağlarım, hem giderim demiş. Siyasî tercihinizi yapınız ve İşçi Sigortaları Hastahanelerini bunun dışında tutunuz. İstirhamımız budur.»

MADEN KANUNU

Daha sonra gündemin Maden

Kanunu'yla ilgili maddesine geçilmiş ve söz alan Türkiye Maden İşçileri Federasyonu Başkanı Kemal Özer, bir konuşma yapmıştır.

271 Sayılı Maden Kanunu'nun yönetmeliklerinin yıllardan beri çıkarılmadığını, madenlerde 50 liraya maden mühendisi çalıştırıldığını söyleyen Özer, konuyla ilgili olarak şöyle demiştir:

Boraks meselesi

«Türkiye'de boraks madeni yoktur» şeklindeki düzmece raporuyla, yeraltı servetlerimizin üretimini durdurmak isteyen ünlü «Borax Consolidated» şirketi, bu defa, Türk borakslarını Türkiye'de rafine etmek için bir tesis kurmak yolunda çabalara girişmiş bulunmaktadır.

Eski bakanlardan Sırrı Yırcalı'ya ait boraks madenlerini 1960'tan önce 1 milyon liraya satın alarak «Türk Boraks» adı altında bir paravana şirket kuran bu dev şirket, madenlerimizin işletilmesine engel olamayınca, yılda 30 bin tonu bulan üretimle, yerli madencilere rekabete girişmiştir.

Yılda 90 bin ton boraks madeni aratabilecek güçte büyük bir tesis kurma yolundaki müracaatı, «Yabancı Sermayeyi Teşvik Komitesi»nce reddedilen şirketin, bu kez, 6244 Sayılı «Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu»nun kendisine tanıdığı hakka dayanarak, üç bakanlardan kurulu ekonomik kurula itiraz edeceği öğrenilmiştir. Sanayi, Enerji ve Tabii Kaynaklar ve Ticaret Bakanlarından kurulu bu komiteye önümüzdeki günlerde yazılı olarak yapılacak itirazın nasıl sonuçlanacağı merak konusudur.

İki yıl önce, sermayesini 25 milyon lira artırmak isteyen Türk

Boraks'ın bu yoldaki teklifi de reddolunmuştu.

Etibank, halen Bandırma'da, yılda 30 bin ton boraks cevherini aratabilecek takatte bir tesis kurma yolundadır. Tesis, muhtemelen önümüzdeki yılbaşında bitecek ve işletmeye açılacaktır.

Dünyanın en büyük boraks rezervlerinden birine sahip olan Türkiye'ye de el atma çabasında olan dev «Borax Consolidated» in bu, ilk teşebbüsü değildir. Bu şirkete 1950'den sonra arama ruhsatları verilmiş, şirket yetkilileri, Maden Dairesi'ne verdikleri raporda, Türkiye'nin yıllık boraks üretiminin 4 bin tonu aşamayacağını bildirmişlerdir. Bugün Türkiye'de yılda 110 bin ton boraks madeni yeraltından çıkarılmakta ve tonu 23.25 dolardan ihraç edilmektedir.

Birleşik Amerika'daki büyük yatakları da ellerinde tutan bu dev şirketin, boraks fiyatlarını düşürmemek için, Türkiye'de boraks üretimini engellemeğe çalıştığı, verdiği düzmece raporla böylece meydana çıkmıştır.

Halen Türkiye'nin 110 bin tonluk boraks üretiminin 60 bin tonundan fazlasını Etibank. 30 bin tonunu «Türk Boraks», geri kalanını ise, bir kaç müteşebbis yapmaktadırlar.

Hedefimiz; demokratik, toplumcu ve Atatürk ilkelerine bağlı ileri Türkiyedir

Türk - İş yönetim kurulu toplandı

Türk-İş Yönetim Kurulu'nun beşinci dönem toplantısı 20 Mayıs 1965 günü başlamış ve 25 Mayıs günü sabaha karşı sona ermiştir.

Türk-İş Yönetim Kurulu çalışmalarıyla ilgili olarak aşağıdaki hususların halk oyuna duyurulmasına karar vermiştir :

TEŞKİLATLANMA...

1. Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin gittikçe güçlenmekte olduğunda, bu hareketi durdurmak ve ölmek yolunda girişilmiş ve girişilecek her davranışın başarısızlığa mahkum olduğunda görüş birliğine varmıştır.

Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin daha süratli bir tempoyla teşkilatlanması için alınacak tedbirleri görüşmüştür.

2. Türk-İş İcra Kurulu ile Türk-İş Yönetim Kurulu üyesi ve TİP Genel Sekreteri arasında çıkan ihtilâf, Yönetim Kurulunda görüşülmüş ve meselenin adalete intikal etmiş olması hasebiyle mahkemenin vereceği karara kadar beklenilmesi ve bundan sonra bir daha gözden geçirilmesi uygun görülmüştür.

3. (Grev yerlerine askeri birlikler sevkini ve idarecilerin taraflı hareketi ile ilgili üçüncü maddenin metni 3 üncü sayfamızdadır.)

PARTİLER ÜSTÜ POLİTİKA...

4. Yönetim Kurulu, Türk-İş'in bugüne kadar uyguladığı partiler üstü politikayı bütün ayrıntılarıyla görüşmüş ve oybirliği ile tasvip etmiştir.

Hangi siyasî kuruluş olursa olsun, nereden gelirse gelsin, Türk-İş bünyesine siyasî gayeler sokulma-

YÖNETİM KURULU — 20 Mayıs Perşembe günü toplanan Türk-İş Yönetim Kurulu işçi, ve memleket sorunları ile ilgili bir bir çok meseleyi inceledi, gerekli kararları aldı.

masında ittifak halinde olan Yönetim Kurulu, Türk işçi hareketinin hedefinin demokratik, toplumcu ve Atatürk ilkelerine bağlı ileri Türkiye yaratılması olduğunu bir kere daha belirtmiştir.

Türk-İş, her çeşit diktatoryal sınıf hakimiyetine ve insanın insanı istismarınca dayanan sistemlerle ve bu görüşleri yerleştirme çabalarıyla mücadeleyi, var oluş sebeplerinden biri saymaktadır.

BEKLENİLEN KANUNLAR...

5. Türkiye sosyal ve iş hayatının temel felsefesi teşkil eden İş Kanununun henüz hizmete girer hale getirilememesi, bu alanlarda umulan ilerlemenin elde edilmesini önlemektedir.

Tarım-İş Kanunu, İşsizlik Sigortası ve yeni Deniz-İş Kanununun Türk iş hayatında yer almaması bu alandaki mevzuat bünyesini arızalar ve noksanlar içinde bulundurmaktadır.

Arzu edilen işgücünün ve çalışma düzeninin meydana gelebilmesi için bu kanunların en kısa zamanda iş hayatımıza kazandırılmaları kaçınılmaz bir zurettir,

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU HASTAHANELERİ

6. Sosyal Sigortalar Kurumu hastahanelerinin

OLAYLAR

«Maden Dairesi teftişlere ehemmiyet vermiştir, ama teşkilât olmadığından bunu yapamıyor. 1961 -

1963 Yılı zarfında madenlerde ölen ve kazaya uğrayanların miktarı korkunçtur. Simav'daki son dina-

mit patlamasında 5 işçi arkadaşımız ölmüştü. Müfettişler, bu işyeri için 15 gün önce rapor vermişti.

Sosyal adalet ve hürriyet içinde hızlı ve plânlı kalkınmaya inanıyoruz

Sağlık Bakanlığına devredilmesini öngören 224 sayılı kanunu bu yönüyle Anayasamızın mülkiyet hakkı ile ilgili maddesine aykırı bulmaktayız. Yönetim Kurulumuz anılan kanunun sür'atle değiştirilerek hastahanelerin Sosyal Sigortalar Kurumu idaresinde bırakılması görüşündedir.

TÜRK-İŞ'İN EKONOMİK VE SOSYAL GÖRÜŞLERİ

7. Yönetim Kurulu'nun önemle üzerinde durduğu konuların başında Türk-İş'in ekonomik ve sosyal görüşleri gelmektedir.

Türk-İş'in temel davası olan, Anayasamızın öngördüğü sosyal adalet ve hürriyet içinde hızlı ve plânlı kalkınmanın gerçekleştirilmesi yolunda alınması gereken tedbirlerden;

a) Sosyal adalet ilkesine pek, az yer veren vergi sistemimizin köklü bir vergi reformu ile, vergi adaletini gerçekleştirme hedefini tahakkuk ettirmek için çaba gösterilmesine,

b) Sanayileşmemizin gerçekleşmesi, tarım sektörünün desteği ile olabileceğinden, gerçek anlamda bir toprak ve tarım reformunun tahakkuk ettirilmesine,

c) Petrol ve madenlerimizin millî menfaatlerimize uygun şekilde işletilmesinin temini için gerekli her tedbirin alınmasına,

d) Hızla artan nüfusumuza bol miktarda iş imkânlarının sağlanabilmesi için sanayileşmemizin hızlandırılması ve kalkınma hızının altına düşülmemesi için her türlü tedbirin alınmasına,

e) Devlet eli ile, rasyonel bir mesken politikası yürütülmek suretiyle ve memleket gerçekleri gözönünde tutulmak şartıyla, lüks mesken yapımının sınırlandırılmasına,

f) Gecekonduların, içinde yaşayanlar sağlık şartları yerinde konutlara yerleştirilmedikçe yıkılmaması gerektiğine; bu konutlar sağlanıncaya kadar, gecekondu bölgelerin yol, su, taşıt, kanalizasyon, okul, emniyet gibi işlerinin ;özümlemesine,

g) Dar gelirli yurtdaşların korunmasını sağlayacak bir kira kanunu çıkarılması gerektiğine, inanıyoruz.

Yönetim Kurulumuz ayrıca şu tedbirlerin de sür'atle alınması gerektiği hususunda görüş birliğine varmıştır.

A) İdarî reform ve iktisadî devlet teşekküllerinin yeniden düzenlenmesi gibi meseleler sür'atle çözümlenmelidir.

B) İşçiler ve bütün çalışanlar, ekonomik ve sos-

yal kararların alınmasında ve yürütülmesinde söz sahibi olmalıdır. İşçilerin memleket meseleleri hakkındaki görüşlerini radyolar vasıtasıyla halk oyuna duyurması imkânı sağlanmalıdır.

C) Dış ticaret, özel ellerde kalkınmamızı baltalayan bir sektör olarak çalışmaktadır. Bu konuda kamu oyunun varlığı kesin görüş ortadadır. Dış ticaret yoluyla 500 milyon liralık sermaye kaybı memleketimizin kalkınmasında hayati önem taşımaktadır. Hükümet bu önemli konu hakkında ciddi hiçbir tedbir almamakta kararlı görünmektedir.

Bu meselenin en kısa zamanda ve bütün ayrıntılarıyla ele alınmasını memleket ekonomisi için yararlı saymaktayız.

Türk-İş Yönetim Kurulu, yukardaki konularla birlikte Türk-İş'in ekonomik ve sosyal görüşlerini bütün ayrıntılarıyla hazırlanıp, önümüzdeki günlerde kamu oyuna açıklanmasına karar vermiştir.

Türk sendikacılık hareketi, işçilerin meslekî menfaatleri yanı sıra sosyal ve kültürel kalkınmasının sosyal adalet ilkelerine uygun bir yönde yürütülmesi, temel reformların gerçekleştirilmesi ve demokrasinin toplum hayatının her kesiminde uygulanması için bütün gücünü seferber edecektir. Türk işçi hareketi sosyal adalet, kalkınma ve demokrasinin yarıtı ve yürütücü gücü olacaktır.

TOPLANTIDA — Türk-İş Yönetim Kurulu üyelerinden bir grup toplantılar sırasında.

OLAYLAR

Kazadan sonra giden müfettişe Maden Dairesi Reisi, kanaatini yazmasına tavsiye etmişti. Sayın Ener-

ji Bakanı'ndan istirham edeceğim. Giden mühendisi dinlesin ve verdiği raporu okusun. Bakalım kana-

ati var mıdır? Bu Teşkilât Kanunu ile hem millî servet korunacak, hem hayat korunacak. Çeltik'te hâ-

İla su boşaltılamadı. Arada boşluk duruyor. Cesetlerin çürüdüğü muhakkaktır. İşverenler kaçtı. İşçi aileleri her gün sendikalarımızı sıkıştırıyor. Maden Dairesi, bu işi bir an evvel ele almalıdır.»

Buna cevap veren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut, Maden Dairesi Başkanı hakkın da soruşturma açacağını, Yeni Çeltik'teki ihmalin de, sendikanın kendisine telefon açmamasından ileri geldiğini söylemiştir.

Daha sonra konuşan Çalışma Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil de, Kemal Özer'e hak vermiş ve madenlerin durumunun feci olduğunu kendisinin de bildiğini ifade etmiştir.

HARCIRAHLAR

Devlet Su İşleri ve Karayolları Genel Müdürlüklerinde çalışan işçilere aile harcırahları ödenmesiyle ilgili konu da ilk olarak Yol-İş Başkanı Halit Mısırlıoğlu tarafından ele alınmıştır. Mısırlıoğlu, iş için bir yerden bir yere nakledilen işçilerin ailelerine de harcırah verilmesi gerektiğini söylemiş, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut, meselenin halli yolunda çalışacağını vaatetmiştir.

Daha sonra Deniz Nakliyat Anonim Ortaklığı'nın, gemi onarımlarını yurt içinde yaptırması gerektiği yolundaki Türk-İş görüşü, Genel Sekreter Halil Tunç tarafından açıklanmıştır.

EMEKLİ SANDIĞI'NA BAĞLI İŞÇİLER

Emekli Sandığı'na bağlı işçilerin durumuyla ilgili açıklamayı da Devlet Demiryolları İşçileri Federasyonu Başkanı Şerafettin Akova yapmıştır.

Halil Tunç ve Ziya Hepbir tarafından da aynı konuda geniş bilgi verildikten sonra, Çalışma Bakanlığı Müsteşarı Halit Ünal ve Çalışma Bakanı da bu konuda konuşmalar yapmışlardır.

PLÂNLAMA KONSEYİ, KAPANIŞ

Toplantıda en son olarak Plânlama Konseyi meselesi ele alınmıştır.

Bakanlarla sendikacılar arasında ortak toplantı, 5 Haziran pazarı günü yapılacaktır.

Madenlerimiz Millileştirilmelidir

Az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'mizin kalkınmasında toprak altı zenginliklerimizin en iyi şekilde değerlendirilmesi, önemli bir yol oynayacaktır.

Bu zenginliklerin değerlendirilmesinde, şimdiye kadar memleketimizde iki zihniyet hakim olmuştur. Birinci zihniyet, kendimize güven fikrinden hareket eder. Ancak, kendine güvenen milletlerin, kalkınma davasını başarı ile yürütebileceğine ve milli menfaatlerini koruyabileceğine inanır. İkinci zihniyet ise, «biz beceremeyiz, bizim için başkaları yapsın» görüşüne dayanır. Kalkınmamızın gerçekleştirilmesini geniş ölçüde yabancılardan ve yabancı sermayeden bekler.

Atatürk devrinde, dogmatik bir yabancı sermaye aleyhtarlığına düşülmemekle beraber, birinci zihniyet esas olmuştur. İkinci Dünya Harbinden sonraki devirde ise, daha çok yabancı sermayeye dayanma yoluna gidilmiştir. Petrol Kanunu, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve Amerikan (Ely, Duncah ve Bennet) firmasına hazırlatılan Maden Kanunu Tasarısı bu ikinci zihniyetin belgeleridir. Ne var ki, Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ve Petrol Kanunu ümit edilen sonuçları vermemiştir. Yabancı sermaye, montaj, ambalaj işleri gibi bir cins ithalat sayılabilecek çok kârlı alanlara gelmiş, sanayileşmemizi sağlamak şöyle dursun, sanayileşmemizin baltalamıştır. Petrol alanında ise, yabancı petrol tekelleri, uzun yıllar boyu petrol bulup işletmekten serbest piyasanın % 35 üstünde, bir fiyatla başka ülkelerde işlettikleri petrollerini bize satmayı tercih etmişlerdir. Petrol bulup işletmeler de, buradan Türkiye'nin yararlanmasını önleyecek hükümleri Petrol Kanununa koydurmışlardır. Yabancı şirketlerin ürettikleri yerli petrollerden Türkiye'nin alacağı pay gününce de recede azdır.

Bir Amerikalıya hazırlatılan Petrol Kanununun faydadan çok zarar sağladığı, bugün artık Türk kamu oyunca anlaşılmıştır. Ne var ki, yanlış yolda ısrar edilerek, bu sefer madenlerimiz için Mr. Ely adlı bir Amerikalıya Petrol Kanununun esas alan bir tasarı hazırlatılmıştır. Bu Kanunla, yabancı maden tekelleri serbestçe memleketimize girecekler ve madenlerimizi bulup işlemler dahi, çeşitli muafiyetler ve büyük kâr transferleri yoluyla maden zenginliklerimizden memleketin gereken ölçüde yararlanmasını önleyeceklerdir. Kaldı ki, Petrolde olduğu gibi, Bor cevherinde de bir yabancı tekelin maden alanlarını bizim işletmemizi önlemek için kapattığı görülmüştür. Ayrıca, yabancı şirketlerin çabuk ve büyük kazanç sağlamak amacıyla, güvenlik tedbirlerini ihmal ettikleri, madeni kötü işleterek, zenginliklerin büyük kısmını tahrip ettikleri denlenmiştir. Zonguldak kömür madenlerinde yabancı şirketlerin yaptığı tahribat bugün dahi tamamen giderilmiş değildir. Geçmiş acı denemeler ortada iken, madenlerimizi bu

Petrol sonra madenler

sinden hareket ederek, yerli teşebbüsü, özellikle devlet teşebbüsü yük imtiyazlarla yabancı tekellere peşkeş çeken bir tasarının hazırlanması üzücüdür. Tasarı tamamen yabancı tekellerin yararına olarak ve sömürgeci bir zihniyetle hazırlanmıştır. Mr. Ely, tasarı hükümlerini İran, Suudi Arabistan, Madagaskar, Peru, Venezuela, Malaya gibi ülkeler mevzuatında da yer aldığını belirttik, hangi memleketlerle mukayese edildiğimizi açıklamıştır.

Tasarının, teknik teferuatına girmek istemiyoruz. Tasarı hakim ilkelerin belirtilmesi dahi, onun hakkında tam bir bilgi edinmeye yeterlidir. Mr. Ely, Anayasamıza aykırı olarak, madenlerimizin mülkiyetini dahi yabancı tekellere veren hükümler getirmiştir. Yerli, yabancı sermaye arasındaki mutlak eşitlik ilkelerini üvey evlât durumuna düşürmüştür. Petrol Kanunu nasıl devlet şirketini yabancı petrol şirketleri karşısında eşit olmayan bir durumda bıraktıysa, Mr. Ely tasarısı da, madencilikle uğraşan devlet kurumlarını madur edecektir. Tasarı nihayet bütün madenlerimizi yabancı sermayeye açarak, kendi imkânlarımızla kolayca bulup işletebildiğimiz alanlarda, haksız ve lüzumsuz bir rekabete yer vermektedir. Üstelik yabancı tekeller, tasarının tanıdığı aşırı imtiyazlar dolayısıyla büyük döviz kayıplarına yol açacaklardır.

Böyle bir zihniyetle hazırlanan ve Petrol Kanununun bir ikiz kardeşi olan tasarının, Türk-İş olarak kesinlikle karşısındayız. Kendi imkânlarımızla bulup, işletebileceğimiz madenler, yabancı sermayeye asla açılmamalıdır. Madenlerde yabancı sermayeyi, sıkı bir denetim altında ve kendi teknik imkânlarımızla başarması güç görünen sınıflı alanlarda ve devlet iştirakile müsaade edilmelidir.

Madencilikte en emin yol, millileştirilmedir. Bugün yeterli teknik personele ve sermayeye sahibiz. Olmasak dahi, çeşitli ülkelerden, uzman kredi ve teşhizat sağlayarak, noksanlarımızı kolayca gidermemiz mümkündür. Demek ki, millileştirmeye karşı ileri sürülen en büyük itiraz olan (imkânlarımızın yetersizliği) görüşü bu gün için varit değildir. Buna karşılık, millileştirmenin sayısız avantajları vardır. Millileştirme, madenlerimizin tek elden ve en rasyonel şekilde değerlendirilmesini sağlayacaktır. Madenlerin, milli çıkarları göz önünde tutmadan sadece kâr amacıyla değerlendirilmesi, zenginliklerin kaç bir zihniyetle tahribine ve madenlerde iş güvenliği tedbirlerinin ihmaline yol açmaktadır. Maden işçilerimizin, devlet işletmelerindeki durumu da pek tatminkâr olmamakla beraber, özel işletmelerdeki durumu tek kelime ile yürekler acısıdır. Millileştirme, demokratik bir zihniyetle uygulandığı takdirde, bu mahsurları ortadan kaldıracaktır.

Madencilikler millileştirme esas olmakla beraber, az sermaye ile başarılı sonuçlar sağlanan alanlarda, özel teşebbüsün arama ve işletme faaliyetleri teşvik edilmelidir. Fakat bütün bunların gerçekleştirilebilmesi için, herşeyden önce, Atatürk devrinde sahip olduğumuz, kendimize güven zihniyetini yeniden kazanmamız gereklidir. «Millet Yapar» diyebilmeliyiz ve buna yürekten inanmalıyız.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mehmet Turgut'un «yeniden ele alındığını» söylediği, Amerikalı Mr. Ely tarafından hazırlanan maden Kanunu tasarısının halen bakan tarafından incelenmektedir. Olduğu bildirilmektedir.

Mr. Ely'ye binlerce dolar ödenilerek hazırlatılan tasarının, 1954 te Max Ball tarafından düzenlenen Kanundan geri kalmadığı, gizli tutulan tasarının bazı maddelerinin gün ışığına çıkması sonucu doğruluk kazanmıştır.

BAZI MADDELER

Tasarının getirmek istediklerinden bazıları şöyle özetlenebilir.

— Türkiye'deki madenlerde dışardan getirilecek işçiler çalıştırılabilecek.

— Bakanın izni alındığı takdirde, kentlerin, demiryollarının fabrikaların ve hatta askeri muntkaların altında, dışardan giriş açmak şartı ile maden arama veya işletmesi yapılabilir.

— Birçok konulardaki anlaşmazlıkların halli için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın makamına değil de, «şahsına» karar verme yetkisi tanınacak.

PETROL KANUNU ÖRNEK ALINMIŞ

Petrol Kanununun memleketimiz ne kadar aleyhine hükümler taşıdığının hergün biraz daha ortaya çıktığı şu günlerde, bir de madenlerimizin sömürülmesine imkân verecek tasarısı, birçok noktalarda Petrol Kanunu esas alınarak ve hatta ondan daha da kötü hükümler getirilerek hazırlanmıştır.

Bu husus Mr. Ely tarafından da kabul edilmektedir. Tasarının gerekçesinde Mr. Ely şöyle diyor:

«Tasarısını sunduğumuz Maden Kanunu madenlere sermaye

celbi için Kanada kadar ileri gitmiyor. Bu, daha ziyade, Türk Petrol Kanunu numune olarak alınmış ve bazı prensiplerini ilerde neşrolunacak nizamnamede tanımlanmak üzere ele alarak, bunlara atıf yapılmıştır. Bunlar meyanmda, tükenme payı, sermayenin ve kârların transferi ve maden makinelerinin gümrük muvafakiyeti vardır. Bu teşvik unsurları, vakıa devlete bazı direkt gelir kayıpları mal olmaktadır...»

Tasarının 909 uncu maddesi, Petrol Kanunundakik bir kısım hükümlerin, maden arama ve işletmelerinde de uygulanacağını belirtmektedir.

ANAYASAYA AYKIRI

Kanun tasarısının ilk maddesinin (b) fıkrasında aynen şöyle denilmektedir:

«Madenlerin arama, inkişaf, istihsal ve satış hakları ile, taleplerin, hususî teşebbüs, âmm müesseseleri veya devlet teşekkülleri adına yapılmasına bakılmaksızın bunların iktisabı bu kanunda yazılı mahiyeti haiz usullere tâbidir.»

Bu maddeye göre, Devletin madenler üzerinde hiçbir hakkı kalmamaktadır. Devlet de, herhangi bir yabancı şirketle aynı durumda teklâki olunacaktır. Oysa Anayasamızın 130 uncu maddesi, madenlerin devletin malı olduğunu belirtmektedir. Devlet, kendi malı olan madenleri, bu kanunla adeta elinden çıkarmaktadır.

ARAMA RUHSATLARI

Tasarının 306 ncı maddesinde, bir ruhsatname sahibinin aynı zamanda beş arama ruhsatından fazlasına sahip olamayacağı belirtilmiştir. Bilindiği gibi, Petrol Kanununda da aynı şekilde bir bölgede sekiz ruhsatnameden fazla verilme, yeceği öngörülmüş ve bu şekilde Türkiye Petrolleri A.O. nın eli kolu bağlanmıştı. Ely tasarısında da Eti. bank'ın eli kolu bağlanmak, madenlerimiz de, petrollerimiz gibi elimizden alınmak istenmektedir.

MÜZAYEDE

Mr. Ely'nin hazırladığı tasarının enteresan noktalarından biri

PETROL DÂVAMIZ

Günün meselesi petrol dâvası, petrolün millileştirilmesini isteyen milliyetçi çevreler tarafından iyice benimsenmiş bulunuyor. Bugün artık halkoyuna tam anlamıyla maledilebilmiş olan bu dâvanın çözüm yollarını araştıranlar, 1954 yılında, Amerika'lı danışman Max Ball'e yaptırılan «Petrol Kanunu» nu sert şekilde eleştirmekten geri kalmıyorlar.

NEDEN YERLİ ÜRETİM DEĞİL?

Dünya piyasasını elinde tutan, petrol fiyatlarını istediği gibi ayarlayan petrol karteli, Türkiye'nin en verimli petrol kaynaklarına, kurduğu pek çok «paravana şirketle» el

koymuş, Türkiye'nin daha fazla petrol üretmesine engel olmak istemektedir.

Bugün tüketimi 4 milyon ton olan Türkiye'de, 1963 yılında elde edilen ham petrol miktarı 744 bin 933 tondur. Bunun 512 bin 548 tonu, Türk mühendisleri, Türk sermayesi tarafından çıkarılmış, geri kalan 232 bin 385 ton ise, dünyanın en büyük petrol tröstlerinden Shell ve Mobil şirketlerince üretilmiştir. **PARAVANA ŞİRKETLER VE OYNANAN OYUN**

Petrol arama alanlarının çoğaltılmasını, böylelikle Türk petrolünün Türk'lerden saklanması sağladığı gibi, büyük vergi kolaylıkları da ya

de müzayede usulüdür. Tasarının 705 inci maddesinin (f) fıkrasında ve 707 nci maddesinde, şöyle denilmektedir:

«Bilinen veya muhtemelen verimli vasıfta olarak ayrılmış bir sahaya müzayedeye çıkarılır. En yüksek teklifi yapanın kazandığı alenen ilân edilir.»

Şimdi yapılacak tek şey, Türkiye'de Türk uzmanlarına bir tasarı hazırlatmak. böyle bir tasarı da vardır. ve bunu açıklayarak üzerinde konuşulmasını sağlamaktır.

Yoksa, yangından mal kaçıran gibi, sessiz sedasız, gizli tutulan tasarıların bir takım özel çıkarları koruduğu düşüncesi haklı olarak akıldan çıkmayacaktır.

TASARI — Mr. Ely tarafından hazırlanan Maden Kanunu Tasarısının kapağı.

ratan paravana şirketlerle oynanan oyun şöyle dönmektedir.

En verimli petrol kaynaklarının bulunduğu 5 ve 6 ncı petrol bölgelerinde 8'er arama ruhsatına sahip olan şirketler, kanunun kendilerine tanıdığı hakları bu şekilde kullanmış olunca, muvazaa yoluna gitmekte ve kurdukları bazı düzmece şirketlerle aynı bölgelerdeki bazı diğer verimli kaynaklara da böylelikle el atma imkânını bulmaktadırlar.

Küçük paravana şirket, arama yapmakta ve bazan aradığını bulmaktadır. O zaman, bu alan derhal kapatılmakta ve «Petrol Dairesi» ne verilen bir raporla, burada petrol bulunmadığı bildirilmektedir.

Nitekim, bu paravana şirketlerin terkettiği bazı alanlar, rakip arama şirketleri tarafından zaman zaman kapışılmış ve «petrol yok» diye kapatılan bu alanlarda petrol bulunduğu görülmüştür.

Gilliland adlı şirket, «Turkish. Cizre» adlı iki şirket daha kurmuş ve 5 ve 7 nci bölgelerdeki arama çalışmalarına üç ayrı şirket halinde devamla başlamıştır. NEDEN?

American Overseas Petroleum Ltd. şirketin 1956 dan sonra terkettiği 6 ncı bölgedeki altı arama sahasına ait ruhsatlar, bu şirket Türkiye'den ayrıldıktan sonra, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, N.V. Turkse Shell, Turkish Gulf Oil Co. ve Ersan Ltd. tarafından kapılmıştır. ACABA BU ŞİRKET BU İŞİ

HİÇ BİLMİYOR MUYDU? TERK. EDİLEN ALANLARA BU RAĞBET NEDEN?

6 ncı Bölgede Pan Oil Co. tarafından alınan arama ruhsatları, bu şekilde, özel sektör kanadındaki sağlık kurumlarının korunmuş olacağını ileri sürmüştür.

Ertuğ, bundan sonra, ücret politikası üzerinde de durmuş, Türkiye'deki emeğin çok ucuza satıldığını, bu bakımdan, genel ücret politikasının gözden geçirilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu arada. sendikaların politika ile ilgilileri konusuna da kısaca

değinin Elâzığ Senatörü «İşçi kitesi, hiçbir partinin malı olmamalıdır» demiştir.

AP Grubu adına konuşan diğer bir senatör, Faruk Kınaytürk te, asgari ücret seviyelerinin, genel olarak düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş, işçilerin refahının artması için özel teşebbüsün uzun vâdeli bol krediyle desteklenmesi gerektiğini söylemiştir.

Kınaytürk, daha sonra, tarım işçilerinin sosyal güvenliğini sağlayacak kanunların bir an önce çıkarılması gerektiğini, yurt dışında ki işçilerimizin durumlarıyla daha yakından ilgilenmenin yerinde olduğunu ve İşsizlik Sigortası Kanunu nun çıkarılmasının daha fazla geciktirilmemesinin gerekli olduğunu belirtmiştir.

ARAMA RUHSATLARININ DAĞILIMI

1955 YILI

Şirket	Ruhsat sayısı toplamı
American Overseas Petroleum Co.	8
Dolsa Chica Oil Co.	5
Deilmann Montan G.M.b.H.	4
D.D. Feldman Oil and Gas	9
Esso Standat Turkey Inc.	27
Gilliland Oil Co.	2
Marmara Petrole Co. (Parsons Şirketinin paravanası)	4
İstanbul Tabii Gaz Ltd. (Büyük hisse yabancı sermaye)	5
Mobil Exploration Mediterranien Inc.	24
N.V. de Bataafsche P.M. (Shell'in paravanası)	21
Tide Water Oil Corp.	26
Turkish - American Oil Corp. İskenderun (Gilliland)	1
» » » » Cizre (»)	1
TOPLAM	137

1965 DURUMU

(20 Mayıs 1965 tarihi itibarıyla)

Şirket	Ruh. Sayısı Top.	Yüzölçü. (Hek.)
Türkiye Petrolleri Anonim ortaklığı	41	1.979.930
Mobil Exploration Mediterranien Inc.	13	649.302
Turkish Gulf Oil Co.	8	388.896
N.V. Turkse Shell	7	250.552
N.V. Turkse Shell - Turkish Gulf Oil Co.	7	319.672
Societe de Participations Petrolieres (Petropar)	12	562.543
Panoil Co.	3	149.876
San Jacinto Adana Exploration Co.	4	199.700
Alâddin Middle East Ltd.	2	99.375
Clark Middle East Oil Co.	4	180.960
Landa Middle East Oil Co.	1	50.000
Perkins Oil Company	2	90.715
Mesopotamian Petroleum Co.	1	49.827
TOPLAM		4.971.348

BECU DİYOR Kİ... — «Sendikacılık, ancak, temel hak ve hürriyetlerin yaygın olduğu ülkelerde gelişebilir.»

“Diktanın karşısında olacak, komünizmle mücadele edeceksiniz.

«9 yıl Liman Tahmil Tahliye işçiliği yaptım, yıldır sendikacıyım, bu yüzden İspanya iç harbi sırasında iki yıl hapiste yattım.»

Büyük bir salon... Ortada uzun bir masa... cenin saat 10'u... Kıvr saçlı, uzun boylu bir adam sesiyle durmadan konuşuyor... Konuşuyordu...

Masanın etrafındaki sandalyalara çivilenmiş oturanlar belki de dört saattenberi bu adamın konuşmalarını ezberlemişçesine dinliyor... Hareketleri gözlerini kıpmadan izliyorlardı...

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu arasında bir anlaşmazlık vardır denilebilir mi, denilemez mi? Önce buna karar vermek gerekir. Böyle bir ihtilaf vardır desek, pek yakın bir gelecekte, bunun nedenleri ve bu iddianın ne için var olduğu meydana çıkacaktır. Önce, Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu bir teşkilât olarak mı, bir şahıs olarak mı tatmin olmadı? Bunu anlamış değiliz.

Kabul etmek lazım ki, sekreterliğimiz tenkid edilmiştir. Bütün dünya, bizim bu tenkidlere cevap olarak, kendi eserlerimizi konuşur. mamızı bekliyor.

Öyle anlaşılıyor ki, Amerikalı arkadaşlarımız, sendikacılık hareketinin, harcanan paralara paralel olarak süratli bir şekilde gelişmediği iddiasındadırlar. Bu tartışılabilir bir konudur. Şartlara, zamana bağlıdır. Mesela, Amerikada da sendikaların süratle gelişmediği ileri sürülebilir. Afrikada, sendikacılık hareketinin hızla ilerlemediğini iddia eden sendikacılar, ilk önce kendi sendikacılık hareketimizin ne kadar zamanda geliştiğini düşünmeli.

ICFTU ile AFL - CIO

BECU ANLATIYOR

dirler. Kaldı ki, Afrikada sendikacılık hareketini, uluslararası sendikacılık hareketinin dışında geliştirmek eğilimi vardır. Afrika ülkelerinde sendikalar, devlet kontrolü altına alınmak istenilmektedir. Konunun konuşulup tartışılması sendikacılık hareketinin liderleri arasında değil; bu liderlerle Hükümet adamları arasında cereyan etmektedir.

Amerikada sendikalar Roosevelt'in çıkarılmasında rol oynadığı Hardley kanunu ile mantar gibi bitmiştir. Aynı tatbikat, aynı gelişme hızı, dünyanın diğer bölgelerinde de elde edilebilir hülyasıyla karşı karşıya bulunmaktadır. Amerikada sendikalar, böyle süratle çoğaldıysa, bunun her ülkede bu şekilde olabileceğine inanmak doğru olmasa gerek.

Talih veya talihsizlik eseri, Amerikalı meslektaşlarımız, parayla pek çok şeyin yapılabileceğine ka-

BECU

Uluslararası Hür İşçi Konfederasyonu (ICFTU) ile Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) arasında bir anlaşmazlık, bu iki birliğin beyanlarıyla da görüşün anlaşmazlığın nedenleri hakkında. Bu soruların cevabını, Ömer Becu ve AFL-CIO'nun ağzından sunuyoruz. retinin sırasında, bir soru bu konudaki görüşünü Washington Post gazetesinde bu konudaki soruların

nedirler. Biz bu şekilde para harcamanın bazı zararları olabileceği kanaatindeyiz. Öte yandan Amerikalıların büyük yardımları olduğunu da belirtmekte fayda vardır. Mesela, Marshall planı olmasaydı, Avrupa, bugünkü imar edilmiş haline kavuşamazdı. Fakat para bazan düşünman da kazandırır. Ben şimdiye kadar, borç veren birisinin teşekkür mektubu aldığını duymadım.»

SEDAT AGRALI

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Ve ihtiyar kır saçlı adam sözlerine devam ediyordu : «Demokrasinin yanında, Diktatörlüğün karşısında olacak, hürriyetleri boğmak isteyen Komünizmle mücadele edeceksiniz. Sendikacılık ancak temel hak ve hürriyetlerin yaygın olduğu ülkelerde gelişebilir. Sosyalizm Batı Dünyasında yaygın hale gelmiştir. Sosyalizm işçi hareketlerinden doğmuştur.»

Sendikacı yalnız işçilere değil topluma hizmet edendir diyen bu ihtiyar tecrübeli kurt işçi lideri I.C.F.T.U. Hür Dünya İşçileri Sendikaları Konfederasyonunun Genel Sekreteri Ömer Becü idi.

110 ülkede 60 milyon işçiyi temsil eden Hür Dünya İşçileri Konfederasyonunun Genel Sekreteri Ömer Becü çoğu zaman Belçikalı olduğunu unuttuğunu kendisini Uluslararası bir adam olarak kabul ettiğini söylüyordu.

Kendi deyimiyle Sendikacılık hayatında çok mücadele etmiş, yılmamış fakat bunun sonucu olarak işçi adına büyük başarılar sağlamıştır. Tecrübe ve bilgilerini canlı örnekler vererek dile getiren Becü gerçekte Türk işçi liderlerine çok şeyler kazandıran bir seminer yapmıştı.

Ünlü Sendikacıyı bu toplantıda tanımak ve Türk Sendikacılığının bugünkü durumu ile Dünya işçi hareketlerinin yönü ve sendikacılığın toplumdaki önemi konularında görüşmek fırsatını buldum.

1957 yılındanberi Hür Dünya İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Genel Sekreterliğini yapan Becü sermaye sahiplerinin «bu işyeri benimdir, dilediğim gibi hareket ederim» hitap tarzını zihinlerinden silmek gerektiği kanaatinde... Ona göre; «İşverenin para ve makinası, tesisi vardır, makinayı işleten maaş deyi şekillendiren sonuç olarak istihsal sermayesi işçinin öz emegidir.»

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu

arasında anlaşmazlık

MEANY ANLATIYOR

Sendikaları Konfederasyonu (AFL-CIO) arasındaki teşkilatın liderleri arasında çıkmıştır. Bu liderlerdir? Taraflar bu düşünülmektedirler. I.C.F.T.U. Genel Sekreteri Ömer Becü, Ankara'yı ziyaretine işçi liderlerine açıklamıştır. Meany ise bir muhabirinin sorularını cevaplandırmaktadır.

MEANY

Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (AFL - CIO) Başkanı George Meany, geçtiğimiz ay içinde bir gazetecinin sorularını cevaplandırırken, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun faaliyetlerinde etkin olmadığını söyleyerek, şöyle demiştir :

«Bu konuda sözü edilebilecek

çok problem var. Açıkça belirtmek gerekirse ICFTU'nun şu nada etkin bir örgüt olmadığı gerçek. Afrika konusunda son derece pasif. En başarılı çalışması olan Afrikadaki Kampala Kolejinin bile etkileri sınırlı. ICFTU, bürokrasinin hâkim olduğu bir teşkilât halinde.»

Meany, gazetecinin, «Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun, ICFTU'ya katılma payının ne kadar olduğu ve bunun durdurulma sınırının düşünülüp, düşünülmediği» sorusuna da şu cevabı vermiştir:

«ICFTU'ya 1958 - 63 yılları arasında 4,5 milyon dolar vermiş bulunuyoruz. Bu meblağ, vermemiz gereken aidatın çok üstündedir. Bunun durdurulmayı kesin olarak düşünüyoruz. Bizi ilgilendiren, bu paranın nasıl kullanıldığıdır.»

Gazeteciyle George Meany arasında bundan sonra şu konuşma geçmiştir.

«— ICFTU'dan ayrılma ihtimaliniz var mıdır?»

«— Şu anda, böyle birşey düşünülebilir demeyeceğim. Fakat konu o kadar büyüktür ki, konu ihtimal dışında düşünülmemelidir.»

«— Bu durum, teşkilatın çökmesi sonucunu doğurursa, yeni ve değişik bir teşkilat kurmayı düşünür müstünüz?»

«— Bu halin normal bir sonucu olur. Alanı boş bırakamayız. Fakat, böyle bir teşebbüse girişmek, ICFTU'yu bir şekle sokamadığımız taktirde daha iyi olacaktır.»

George, Meany, daha sonra, ICFTU'dan şikâyetleri ve Konfederasyona ödenilen para ile ilgili soruları da şu şekilde cevaplandırmıştır.

«Örgütlenme faaliyetini, gelişmekte olan ülkelere sendikaların kuvvetli bir teşkilat haline gelmesi için çalışmalar yapmayı ihmal etmiyorlar. Bazı ülkelere, sendikaların özgürlüğe kavuşması için çaba sarf edilmiyor. Bu işleri yapabilecek paraları da var. Biz 350 bin dolar ödemekteyiz. Aidatımızın dışında dayanışma fonuna geçen yıl 716 bin dolar verdik. Bu yıldan itibaren bu fona 530 bin dolar veriyoruz.»

Becu, lokavt işverenlerin hakkı mıdır? Sendikaların tam bir güçlük kazanabilmesi için politikaya da girmeleri gerekir mi sorumu şöyle cevaplandırmıştı:

«Kanunlar çoğu zaman işverenin lokavt hakkına sahip olduğunu yazmazlar. Ama herhalde grev gibi işverenin de lokavt hakları vardır. Ama mühim olan kanunî şartlara uymalarıdır. Ben 1928 yılında lokavta kendi memleketim olan Belçikada rastladım. O zaman işverenler bir kaç gemilerini iskeleyle bağladılar. Ama gemiler midye tutmaya başlayınca hemen şartlarımızı kabul edip Toplu İş Sözleşmemizi imzaladılar. Grevin iyi bir şekilde plânlanması lâzımdır. İşverenleri ben çok defa işyerlerini şirketler kurmak suretiyle sendikaya mâl edeceğim tehdidi ile yola getirmişimdir. Asıl mühim olan işverenlerin zihninden «Benim işyerim» fikrini silmektir. Bu nevi hitap tarzını değiştirmek lâzımdır. İşverenin makine, tesisi ve yatırım sermayesi varsa da istihsal sermayesi mutlaka işçinin emegidir. Ben Türk Sendikacılığının nerede bulunduğunu, gelişmenin yönünü tesbite geldim. Kısa zamanda yaptığımız hamle gurur verici ve şaşırtıcıdır. Hükümetler size yardımcı olmuştur. Yeni gelişen ülkelere örnek olabilecek durumdasınız. Cehalet sendikacılığın geri kalmasında en önemli sebebi teşkil eder. Aynı ayrı teşkilâtlanmalar sendikacılığı öldürür. Siyasete kendinizi kaptırırsanız, sendikalar birbirine düşer. Siyasetten uzak kalmak lâzım. I.C.F.T.U. Sendikaların siyasetle uğraşması konusunda kesin bir karara varamamıştır. Bizce sendikalar politik nüfuzlarını nasıl inhisar ettirsinler, konu bu açıdan ele alınmalıdır. Sosyalizm gelenek haline geldi. Sendikalar nüfuz sahibi olamazlarsa önemlerini kaybederler. Bazı memleketlerde sendikalar partiler vasıtasıyla parlamentoya girmektedirler. Fakat bunun her zaman iyi sonuçlar verdiğini ileri sürmek kabil değil. Sendikacı gücünü teşkilâtına hasretmelidir. Sendikasının desteği ile parlamentoya giren sendikacı, milletvekili olduktan sonra politikanın adamı olup çıkmakta ve teşkilât zayıflamaktadır. Tam manasıyla politikacı veya tam manasıyla sendikacı olmalıdır. Politikacı olarak siyasi parti içinde bir takım görev ve mesuliyeti vardır.»

Hür Dünya İşçileri Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, Hükümetimizin kısa bir süre sonra seçime gideceğini işaret ederek Türk Millî İşçi Sendikalarının bu konuda hassas davranmalarını tavsiye etmişti... Ona göre Uluslararası teşekkül üye memleketlerden birinde iktidara gelen hükümet işçi haklarının kısıtlarsa hatta elinden almak isterse gerekli teşebbüslere geçerek kuvvetli mücadele ile yardıma koşacaktır...

İŞÇİ HAKLARINI KISITLAYAN ÜLKELERE MÜDAHALE EDERİZ

Bu konudaki I.C.F.T.U. nun tedbirlerinin neler olabileceğini Türk-İş'le ve diğer üye devletlerle işbirliğinin nasıl sağlanacağını iktidarlara üstünde ne gibi

etkilerinin olabileceğini yardımların mahiyetini misalleriyle bize açıklamasını istedim. Ünlü sendikacı bu sorumu şöyle cevaplandırdı :

«Hür Dünya İşçileri Konfederasyonuna problemleri, konuları müşterek olan emeğin istismar teşebbüslerini önlemek için kurulmuş millî konfederasyonlar üye olurlar. Dünyadaki bütün işçilerin konuları, amaçları, istekleri tektir. I.C.F.T.U. bilhassa asgari geçim seviyesi düşük olan az gelişmiş memleketlerdeki işçi teşkilâtlarına yardımcı ön plânda tutmaktadır. Bu memleketlere yapılan yıllık yardım miktarı 18 milyondur. Eğitim için Asya, Lâtin Amerikada Sendikacılık Kolejlerimiz var. Bir memlekette hükümetler diktaya gittikleri, demokratik hak ve hürriyetleri kısıtlamaya ve işçi menfaatlerini hiçe saymaya başladıkları takdirde ICFTU bir takım yollarla o yöneticilere iktisadi ve sosyal baskılarda bulunur. Uruguayda liman, dok işçileri grev yapmışlardı. Ordu grevcileri muhasara altına aldı. Bizim tehdidimiz şu oldu. Muhasarayı kaldırmazsanız gemilerinizi grev yaptırmak suretiyle durduracağız. Ve dış memleketlerde gemileriniz bize bağlı üye işçi teşkilâtlarının emri ile tahmil tahliye yapmıyacaklardır. Bunun üzerine Uruguay hükümeti derhal muhasarayı kaldırdı ve grev anlaşma ile sonuçlandı. Hindistan Başvekili Nehrudan memleketinde kangren halini almış büyük bir grevi durdurmasını bunun için de aracılık yapmasını şahsen istedim. O da bu teklifime uyarak grevi işçiye en yararlı şekilde sonuçlandırdı. «Meselâ bize üye bir konfederasyon işveren grevi arzu ederse ancak o zaman bu hakkımı kullanabilirim diye Toplu Sözleşmeye madde koydurursa biz o teşkilâtı uyardığımız gibi aynı zamanda re'sen o memlekette harekete geçeriz. Bu takdirde Dünya kamuoyunu o ülkenin aleyhine çeviririz. Bu yolda kampanya açarız. Meselâ sizde seçimlerden sonra iktidara verilmiş olan hakları kısıtlamak isteyen ve işçiye dönük bir hükümet işbaşına gelse sizin ekonomik bünyenizde zafiyet yaratacak olan dış yardım kaynaklarını etkimiz altında bulundururuz. Bu yardımların diktaya giden bir ülkeye intikal etmemesi için geniş faaliyet gösteririz ve böylece dünyada işçilerin müşterek hak ve menfaatlerini, sosyal güvenliklerini korumaya çalışırız.»

Becu, millî sendika, federasyon, lokal sendika veya çok sayıda işçi teşekküllerinin toplumun ekonomik, sosyal yapısına göre mahzurlu olup olmayacağını önceden kestirilmesine imkân olmadığını, bunun en güzelini yine o ülkenin sendikacılarının bulacağını söylemiştir.

Yalnız bu teşekküllerin büyüklüklerinde o ülke sanayinin işçi sayısının büyük rol oynayacağını bunların hepsinden daha önemli olan ananeye bağlı olmaktan kaçınılmasını, tabanın zirveyi her zaman için denetleme imkânının sağlanması gerektiği fikrinde bulunduğunu ifade etmiştir.

BECU'YA 3 SORU 3 CEVAP

1 Soru - Sendikalar gelişme safhasında siyasi faaliyette bulunmalı mıdır? Bunun şekli ne olmalıdır?

Cevap — Kanaatimce sendikalar politikanın haricinde kalmalıdır. Siyasi partilere karışmama-
lı derken herkesin, kendi iradesine göre seçeceği si-
yasi partiyi desteklemesini ve onlarla işbirliği yap-
masını kastetmiyorum. Aynı gaye ile hareket eden,
aynı mücadeleyi yapmakta olan siyasi partilerle sen-
dikalar, parlâmentoda bir güce sahip olmak istedik-
leri anda, işbirliği yapabilirler. Sosyal mevzuatın tat-
biki, çıkarılması konusunda siyasi partilerle işbirliği
yapılabilir. Fakat siyasi partilerin oynayacakları ro-
lû, sendikalar oynamamalıdır. Bunlar birbirlerine
çok bağlı faaliyetlerdir. Bir memlekette sosyal prob-
lemler mevzuubahis ise, ekonomik problemlere der-
hal temas edilmek lâzım gelir. Ekonomik problemler-
den bahsedildiği zaman da, bu doğrudan doğruya si-
yasi problemlerden bahsedilmesi demektir. Bunlar,
birbirine çok bağlı birtakım mefhumlardır. Bazen
ICFTU bünyesinde de davranışlarımızın politik bir
bir bünyeye sahip olduğu göze çarpar. Alınan kararlar,
konuşulanlar/ politikayla pek sıkı ilgili gibi görün-
mektedir. Çünkü, bütün bunlar arasında işçinin men-
faati, işçinin pek mübrem ihtiyaçları yatmaktadır.
Mesela, ICFTU olarak Kıbrıs konusunda, politik dav-
ranma zorunda kalmışızdır. Vietnamda durum bun-
dan farklı değildir. Endonezya'nın Malezyayı istila
hareketi karşısında davranışlarımızın gene politik bir
hüviyeti olduğu ileri sürülebilir. Çünkü, istila gibi ilk
önce işçiyi, işçinin hayatını felâkete uğratacak bir
şeyle mücadele, normal tatbikatımız olsa gerek. An-
cak, politikacının bir memlekette oynayacağı rolün,
sendikacılar tarafından oynanması ve yapılmasının
doğru olmadığı kanaatindeyim.

2 Soru - Milli Sendikacılık mı, yoksa Federasyon sistemi mi tercih edilmeli?

Cevap - Milli Sendika veya Federasyon. Bunlar-
dan hangisinin memleket şartlarına daha iyi uyduğu
sizler tarafından kararlaştırılır. Pek çok şey bu ko-
nuda tesirli olabilir. Meselâ hareketin büyüklüğü, iş-
yerlerinin birbirlerinden uzaklık derecesi ve mem-
leket içinde dağılışı şekli. Merkezileştirmek mi lâzım-
dır? Ademi merkezîyetçilik mi faydalı olacaktır? Eğer
bunlardan birini seçeceksek, derecesi ne olmalıdır?
Bütün bu sorulara cevabı, memleket şartlarını en iyi
bilen sizler vereceksiniz. Biz Uluslararası Hür İşçi
Sendikaları Konfederasyonu'nun yöneticileri olarak,
sizin bu şekildeki mahalli özellikler arzeden konuları
nıza girmemeyi uygun bulmaktayız.

Nisan ayı içinde Türkiye'ye
gelen ICFTU (Uluslararası Hür
İşçi Sendikaları Konfederasyo-
nu) Genel Sekreteri Ömer
Becu, Ankara'da sendikacılar
verdiği konferansta, bazı soru-
lara cevap vermiştir. Bu soru
ve cevapları aşağıda yayınlıyo-
ruz.

3 Soru - İktisaden az gelişmiş ülkelerde a) Önce sosyal adalet nizamı tesis et- tirilip, sonra iktisadi kalkınma mı olur? Yoksa, önce iktisadi kalkınma sonra da sosyal adalet mi gelir b) Her iki ikenin birleşik olarak yü- rütülmesi mümkün müdür?

Cevap - Özet olarak eğer iktisadi şartlar, ekono-
mik durumu, müsait değil ise, sosyal adalet hedefle-
rinin gerçekleştirilmesi mümkün olmaz. Çünkü, eğer
bir endüstrinin iktisadi durumu ücret zammı verme-
ye müsait değilse, bu endüstrinin ilk önce, kalkınması
gerekmektedir. Denilebilir ki, ekonomik kalkınmasız
sosyal adalet olamaz. Ancak bu, temel bir teoridir.
Bazen bunun önünde olunabilir. Bizler müteharrik
bir kuvvetiz. Bazen satın almak gücü artırılmak su-
retiyle, iktisadi kalkınma gerçekleştirilebilir. Bugünün
pek çok ekonomisinde, ekonominin yükü, satın alma
gücündedir. Satın alma gücü, bütün teşkil etmekte-
dir. Gelişmemiş herhangi bir ülkede, herkesin ücret
seviyesinde yüzde on artış meydana geldiğini düşün-
elim. Bunun sonucu olarak, satın alma gücü artacak,
herkes daha fazla et, daha fazla ekmek vs. vs. almaya
başlayacaktır. Zengini, daha fazla zengin, fakiri daha
fakir yapmak istemeyen bir ekonomi, satın alma gü-
cünü korumakla yükümlüdür.

Her ikisinin de bir arada yürütülebileceği düşün-
lebilir. Yani tatbiki olarak, aynı bir zaman içinde,
her ikisindeki gelişmenin birbirine eşit ve paralel ola-
bileceği düşünülebilir. Ancak, bunun için uzmanlara
ihtiyaç vardır. Bunun için geniş bir etüt yapabilecek,
kuvvetli uzman kadrosuna ihtiyaç vardır. Bu uzman-
lar, siyasi partilerden veya hükümetlerden gönderile-
cek uzmanlar değil, bizim kendi uzmanlarımız olma-
lıdır. Ekonomi merkezleri ve araştırma merkezi gibi,
bugün bir çok memlekette esasen kurulmuş bulunan
ihtisas bürolarında memleket iktisadiyatını inceleyen,
çeşitli endüstri kollarının ücret artışlarının ne zamana
kadar ve ne nisbette olabileceği araştırma konusu ya-
pılmalıdır. Uzmanlar kadrosuna sahip olmadığımız
zamanlarda ve memleketlerde, işverenlerin karşısına
gidip, istediklerimize umumiyetle tek bir cevap alır-
dık: İşkolumuzun iktisadi durumu, bu taleplerini-
zi karşılamaya müsait değildir.» «İspat et» derdik
«hayır» derlerdi. Hayır ise doğru söylemiyorsunuz,
mücadele edeceğiz derdik. Fakat, bugün için araştır-
ma merkezlerinde yapılan etütlerle, iktisadi hayatta
söz sahibi olmakta, dâvamızı sağlam gerekçelere da-
yanarak, hakkımızı kabul ettirmekteyiz.

Çan Seramik A. O. ve

M emleketimizde, özel teşebbüsün en başarılı örneklerinden biri olarak gösterilen Çanakka-
le Seramik A.O.'nda, bu satırların yazıldığı
sırada, işçiler grevdeydi. İşçilerin, fabrikaya malze-
me sokulmasına engel olmaya çalışmaları üzerine,
idare amirleri, işverenin yanında yer almış ve işçile-
rin karşısına asker gönderilmiştir. Askere «gerekirse
ateş» emri verildiği, işçilere açıklanmıştır. Türk İş,
sert bir bildiriyle, kan döküldüğü takdirde, sorumlu-
luğun ateş emri verenlere düşeceğini açıklamıştır.

Diğer taraftan, işçileri bölmek amacıyla, işveren
bir sarı sendika kurdurtmuş, kanunî yollarla, işçileri
sarı sendikaya girmeye zorlamıştır. Bu işlerde işvere-
ne akıl hocalığı eden bir doçent, işçiler tarafından
rektöre şikâyet edilmiştir.

Buraya kadar yazdıklarımız, gazete haberleridir.
şimdi bu örnek özel teşebbüsü, ortaklığın vesikalar-
na dayanarak, biraz daha yakından tanımaya çalışa-
lım :

Sarı sendikayla imzalanan 4 Mart 1965 tarihli üç
yıllık toplu sözleşmeye göre, asgarî ücret 9 liradır.
16,5 Milyon lira maliyetli fabrikanın bilanço kârlar
ise şöyledir :

1961	5 Milyon T.L.
1962	8 » T.L.
1963	10 » T.L.
1964	15 » T.L.

Şirketin sermayesi 9 Milyon liradır. Demek ki,
şirket 1964 yılında, sermayeye göre yüzde 166 kâr
sağlamıştır. Buna rağmen, asgarî ücret 9 liradır.

Avrupa'yı misal olarak alalım. Şimdiye kadar
dünyanın hiçbir ülkesindeki işçinin hayat standardı,
Avrupadaki işçinin hayat standardı seviyesine gelme-
miştir. Bu konuda gerekli iktisadi ortamı yaratması
bakımından, Ortak Pazar'a müteşekkiz. Vasati olarak
işçinin satın alma gücü, yüzde altı artmıştır. Ve bu
artışla işçi dünya kadar alamadığı pek çok şeyi alabil-
mektedir. Bu hâl, Amerikada bile yapılamamıştır. Ol-
mamıştır. İşverenler bu hali gördükten sonra, satın al-
ma gücünün bu nisbette yükseldiğini gördükten sonra,
satın alma gücünün bu nisbette yükseldiğini gördükten
sonra, artık, nihai noktaya eriştiğimizi iddia ediyor-
lar. Bunun üstüne çıkmak için, «istihsalı arttırm, ve-
rimliliğinizi arttırın» diyorlar. Daha fazla istihsal ve
daha fazla verimlilikte onların kasdettiği husus, da-

Örnek sayılan özel teşebbüs, devletin geniş yar-
dımlarıyla kurulmuştur. İlk ortaklar arasında, Fatin
Rüştü Zorlu, Sıtkı Yırcalı, Sırrı Yırcalı, Emin Kala-
fat ve Servet Sezgin gibi tanınmış politikacılar ve
parti başkanları vardır. Nüfuzlu kimselerin ortak ol-
duğu şirket, fabrikanın kurulması için gerekli para-
yı, devlet desteğiyle kolayca sağlamıştır. Özel or-
taklar, aralarında 6 milyon lira toplayabilmişlerdir.
Geri kalan 10,5 milyon lira ihtiyacın 3 milyon lirası
Etibank ortak edilerek ve bankalardan düşük fiyatlı
ve uzun vadeli 7,5 milyon lira kredi sağlanarak ku-
rulmuştur. Ne var ki, Etibank, 9 milyon lira serma-
yenin 3 milyon lirasına sahip olduğu halde, şirketin
yönetiminde ikinci plâna atılmıştır. Ticaret Kanunu
na aykırı olarak düzenlenen şirket tüzüğü, kurucu-
lardan İbrahim Bodur'u, değişmez İdare Meclisi Bas-
kanı haline getirmiştir. Tüzüğün 29'uncu maddesi,
genel kurulun, «iş ve işletmenin o tarihe kadar bizzat
başında bulunmuş, ve iş hakkında idarî ve ticarî ba-
kimden tecrübe edinmiş üyeyi» başkan seçeceğini ön-
görmektedir. Bu maddeye göre, işin bizzat başında
bulunmuş olan İbrahim Bodur, devamlı başkan se-
çilecektir. Durum şudur :

a) 550 Bin lira kurucu hissesine sahip Bodur, 9
milyon lira sermayeli bir şirketin idare meclisinin
bütün yetkilerini haiz olduğundan, şirketi hiçbir so-
rumluluk hissi duymadan, dilediği gibi yönetmekte
ancak, idare meclisini sorumluluk altına alacak ko-
nuları meclise intikal ettirmektedir.

b) İdare meclisinin bütün yetkileri, İbrahim Bo-
dur'a verildiğine göre, idare meclisinin 9 kişilik kad-
rosu, şirket için tamamen fuzulî, kukla bir orga-
nizasyonu almaktadır.

ha çok çalışma, daha çok emek sarfetmektir. Ancak,
biz de kendilerine, insan takatının belli bir anda bel-
li bir noktaya kadar müsait olduğunu, bunun üstüne
çıkamayacağını söylüyoruz. Verimlilik nasıl arttırıla-
bilir, bunu kendilerine söylüyoruz. Anlatıyoruz. Eko-
nominin alfabesi haddizatında gayet basit, ve kolay-
dır. Ben hep söylemişimdir «Bir iş çok geri, gayri in-
sani sağlık tedbirleriyle bir işçinin doğrudan doğruya
sağlığını tehdit eden o işçinin yerine makine kullanın.
Bu gibi işçileri niçin işçiler yapsın, makineler yapa-
bilir. Makine almazsan, ücretlerde yüzde yirmi artış
isteriz»

Çalışma saatlerinin kısaltılmasıyla verimliliğin ar-
tacığını iddia etmekteyim. Mesela bir zamanlar, işçi-

i ş ç i l e r

Y a z a n

Doğan Avcıoğlu

c) İbrahim Bodur, Doçent Hayri Domanıç gibi müşavirlerden yararlanarak, işçileri ve sendikaları da, idare meclisi gibi kuklaya çevirmek çabasıdadır.

d) Şirketin en büyük hissesine sahip Etibank da, kendisine nazaran çok düşük sermayeye sahip bulunan İbrahim Bodur'un keyfi idaresini kabul etmiştir.

İşçilere 9 lira asgari ücreti lâıyk gören Bodur, yönetiminde fabrika, çok büyük kârlar sağlamıştır. Yalnız, bu rasyonel bir işletmeden çok, işçi gibi tüketicinin de aşırı sömürülmesinin sonucudur. Zira, fayansın tanesini 48 kuruşa maleden şirket, bunu bayilere 105 kuruşa intikal ettirmektedir. Şirket, faaliyet raporunda, «Yüzde 154,7 kârla fayans satıyoruz...» diye övünmektedir. Halbuki, fayansın dünya piyasa fiyatı 45 kuruştur. Yüzde 50 gümrük vergisine ve çeşitli nakliye v.s. giderlerine rağmen, ithal malı fayans, Türkiye'de daha ucuz satılabilmektedir. Şirket, ancak ithalatın yasaklanması sayesinde, yüksek kârlar sağlayabilmektedir. Düşük işçi ücretlerine rağmen, maliyet, ihracata imkân vermemektedir. Demek ki, yüksek kârlar, düşük ücretlerin ve devlet himayesiyle tüketicinin sömürülmesinin sonucudur.

İdare meclisi raporunda, İbrahim Bodur ve arkadaşlarının, sendika faaliyetleri hakkındaki görüşü şöyle açıklanmaktadır :

«İşyerimizde kurulmuş olan işçi sendikası ile, faaliyet yılımız sonlarına doğru toplu iş sözleşmesi müzakerelerine oturulmuş, 5 - 5,5 ay devam eden müzakereler neticesi, tarafların imzalarını hâvi zahtılara müstenit, 3 yıl süreli bir anlaşma üzerine Ocak 1965 ortalarında mutabakata varılmış, bazıları mukavele şekline sokularak, 15 gün sonraki Kurban Bayra-

nin sekiz yerine yedi saat çalışmasını, bu suretle daha fazla verimlilik elde edileceğini teklif etmiştim. İşverenler bunu dikkate almak istemediler. O iş kolunda buhran vardı tensikata tahi tutulacak işçiler vardı, hatta işsizlik bahis konusuydu. Teklifim bu oldu : «Çalışma saatlerini kısaltalım; verimlilik artacaktır.» Kabul etmediler, greve gidildi. Grevimiz altı hafta kadar sürdü ve ana endüstri alanlarından biri olan bu işkolunda muvaffakiyete eriştik; sekiz saatlik iş saati, yedi saate indirildi. Ve bugün istatistikler, insan gücünün verimliliğinin günlük ve saat başına yedi saatlik çalışma devresinde sekiz saatten fazla olduğunu teyid etmiş bulunmaktadır.

mi'nda imzalanmasına karar verilmiştir. Bu karara rağmen, sendika yetkilileri, bu kararlarından sarf-nazar ederek, mukavele imza merasiminden istinkâf etmişlerdir. Müteaddit defalar yapılan şifahi yazılı davetlerimize ve ihtarlarımıza icabet etmiyerek imzalamayıp, verilen haklarda, yazılı olarak mutabık olmalarına rağmen, caydıklarını ve uyuşmazlığa götüreceklərini beyan etmişlerdir. Bu durum, işçi arasında huzursuzluk yaratmış ve sendika yöneticilerinin bu hareketi, işçi tarafından tasvip edilmeyerek, ikinci bir sendika kurulmuştur. Bu sendika da, bizi toplu sözleşmeye davet ederek, müzakerelere oturulmuş, neticede asgari ücret 9 lira olmak üzere, 3 yıl süreli ve birçok yeni hakları hâvi, tarafların anlayış havası içinde, 1.3.1965 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş olan toplu mukavele, 4 Mart 1965 tarihinde imzalanmıştır. Bu suretle, daima sağduyu ve hüsnüniyetinden emin olduğumuz işçimiz, müessesemize olan bağlılığını ve biz de işçimizin lâıyk oldukları hakları soverek vermekle, işveren olarak iyi niyetimizi göstermiş bulunuyoruz...»

Sendikacı arkadaşlarımız, kötü bir Türkçe'yle kaleme alınmış bu satırların hangi anlama geldiğini kolayca tahmin edebilirler : İşveren, işçinin hakkını korumaya çalışan sendikayı yıkmaya kalkmış ve kendi kurdurduğu sarı sendika yoluyla, işçileri 9 lira asgari ücretle, 3 yıl için bağlamıştır. Bu oyuna gelmeyen işçiler, şimdi grevdedir ve idare amirleri, bu işçileri, üzerine birlikler sevkedip, ateş açma tehdidiyle yıldırma yöneltmişlerdir. Büyük kârlarından ufak bir kısmını, büyük bir hayırseverlik örneğiymiş gibi sağa sola serpiştiren şirket, Çanakkale'de büyük nüfuz sağlamıştır. İdare meclisi raporunda durum şöyle belirtilmektedir :

«Memleketimize iktisadi mâli yönden büyük faydalar sağlayan müessesemiz, mektep, hastahane, cami, yurt, askeri birlikler gibi birçok müesseselere yapmış olduğu nakdi ve ayni yardımlarla, sosyal yardımlar mevzuunda da, yurda faydalı olmağa çalışmaktadır...»

Şirket, nakdi ve ayni yardımlarla sağladığı nüfuzu, şimdi işçiler aleyhine olarak, «kan dökeriz...» tehditleriyle kullanmaktadır. İşte özel teşebbüsün örnek işletmesi...

Konut Tasarısının Getirdikleri

BEYCAN TAVUS
Araştırma Uzmanı

Bu gün memleketimizin her yönünde, her köşesinde, ciddiyetle ele alınması gerekli bir sorun vardır. Konut sorunu.

Konut Davası İkinci Dünya Harbinden sonra Ankara, İstanbul ve İzmir gibi bazı büyük şehirlerimiz için büyük bir sorun halini almıştır. Harbi takip eden devrede ekonomik şartların ağırlaşması sebebiyle bilhassa son yıllarda artan köylerden şehirlere akın sonucunda şiddetle hissedilmeye başlayan konut darlığı tatbikatda iki çeşit konut yapımının vucut bulmasına sebep olmuştur. Bunlardan birincisi gecekodu tipi konutlardır. Kimin arsası üzerinde olursa olsun derme çatma malzeme ile ve süratle yapılan bu konutlar kötü tertip ve işçilik, fena sağlık şartları ile birçok idari ve ekonomik güçlükler yaratmakta, sağlık, şehircilik ve emniyet yönlerinden halli güç problemler ortaya koymaktadır. Bu sorunlar da devletin konut davasını daha etkili bir şekilde ele almasını gerektirmektedir.

İkinci tip konutlara gelince, bunlar da lüks konutlardır.

Spekülâtif amaçlarla ve daha ziyade lüks gösterişli yapılan binalar ve apartmanlardır. Bilhassa büyük şehirlerimizde inşaat alanı itibarile çok geniş tutulan malzeme ve işçilikte de israfa varacak kadar pahalı olan konut tipidir. Bunlar, memleketimizin sosyal bünyesi için gecekondular kadar tahripkâr ve zararlıdır halbuki memleketimizin sosyal yapısının ihtiyacı bu iki tip konutun ortasında yer alması gereken sosyal konut tipidir. Yani halkımızın büyük ekseriyetinin gelirine uygun düşecek olan konut tipidir. Hazırlığı son safhaya gelmiş olan Konut Kanun Tasarısı bu nevi konutları yapmayı mümkün kılmak için hazırlanmıştır. Memleketimizin zaten mahdud olan ekonomik, teknik ve mali imkânlarını israf ve spekülâsyonda kurtarmak ve halkımızın ihtiyacı olan konutları programlı bir şekilde halkımızın istifadesine ulaştırmak, tasarının amacını teşkil etmektedir.

Bu gayeye başarı ile erişebilmek için mevcut konutlarımızın büyük bir kısmının gecekodu şeklinde ve standartlarının düşük olması sebebiyle memleketi-

mizde yılların kötü bir mirası olarak karşımıza çıkmış bulunan birikmiş konut ihtiyacı yanında çeşitli sebep ve amillerle yani nüfus artışı, tabii afetler, şehirlere akın gibi tesirlerle gittikçe artan konut ihtiyacı da dikkate alınmakta ve bu suretle çok önemli bir mahiyet alan konut davasının olumlu bir şekilde hallinin sağlanacağı tahmin olunmaktadır.

Bunun için 20 senelik bir program gerekli görülmektedir. Bu programda her yıl yeni doğacak konut ihtiyaçları ile birikmiş konut ihtiyacının yirmide biri yer almak suretile davanın en emin bir şekilde halline çalışılacaktır.

Şimdi Konut Kanun Tasarısının prensiplerinden biraz bahsetmek uygun olur kanısındayım.

1 — Kanun'un amacı, kamu hizmeti olarak yıllık gelirleri hükümetçe tayin edilecek az gelirli ailelere, mutedil kira veya tahsitle barınacakları konutların yapımını temindir.

2 — Bankalar Kurulunca yapılacak program dahilinde kamu tüzel/kişileri kiralık konut, kooperatifler ve özel şahıslar mülk konutu inşa ederler.

3 — Her aile bu kanundan istifade suretile kerdisi ikâmet etmek üzere ancak bir konuta sahip olabilir.

4 — Kiralık Konut inşa edenler inşa bedelinin %15'ine, mülk konutu inşa edenler inşa bedelinin %25'ine iştirak ederler.

5 — Devletin, İktisadi Devlet Teşekküllerinin Müessese, Banka ve Sigorta Şirketlerinin, katma bütçeli idarelerin iştirakleri ile «Konut Fonu» tesis edilmiştir.

6 — Fondan tahsis, kredi şeklindedir. Vade 50 yıldan fazla olmayacak, her türlü masraflar dahil faiz haddi de %4'den yukarı çıkmıyacaktır.

7 — Kamu tüzel kişileri toplu konut yapımı için istimplâk yapabileceklerdir.

8 — Belediye hudutları içinde ve dışındaki arsaların konut inşa edecek kamu tüzel kişilerine devri mümkündür.

9 — Kamu Tüzel Kişileri arsalarını ve inşa ettikleri kiralık konutları satamazlar. Özel kişiler inşa ettikleri konutu 20 yıl müddetle satamazlar.

10 — Vergi, resim, harç muafiyeti ve ucuz nakliye derpiş olunmuştur.

11 — Teknik, idari, mali murakabeyi İmâr ve İşkân Bakanlığı yapacaktır.

12 — Belediyeler sahibi bulundukları arsaların konut yapımına elverişli hale getirilmesini temin ve konut yapacak olanlara 60 - 99 yıl arasındaki süreler için kiraya verirler.

13 — Kendi evini yapana yardım sistemiyle inşa edenlere kredi, aynı ve teknik yardım sağlanması esası kabul edilmiştir.

Tasarının getirdiği en önemli yenilik, konut yatırımlarının finansmanını sağlayacak olan «Konut Fonu» hakkında gelecek yazımızda açıklamalarda bulunmaya çalışacağız.

L O K A V T

GÜL NEŞ'E KUTLU
Türk-İş Araştırma Uzmanı

Bir toplu iş uyuşmazlığını lehine çözmek için işverenin lokavta müracaat etmesinin ne derece meşru sayılacağı meselesi, her devirde ve her memleketde görüş birliğine varılmış bir konu değildir. Bir memleketin siyasi ve iktisadi rejimi, lokavta cevaz verilip verilmemesini tayin eden en önemli faktörü teşkil etmektedir. Ekonomik bakımdan liberal, siyasi bakımdan demokratik bir rejimle idare edilen memleketlerde, prensip itibarile lokavt meşru sayıldığı halde, her türlü uyuşmazlıkları kendi halletmek isteyen totaliter devletlerde, grev gibi lokavt da yasak edilmiştir. Siyasi iktidarın sadece işçilere dayandığı komünist rejimle idare edilen memleketlerde ise, lokavt ne politik ne de ekonomik bakımdan tecviz edilemeyen bir olaydır. Sosyalizm yolundaki devletlerde de lokavt yasak edilmektedir.

Bunun bir sebebi, kapitalist işletmelerin işsizliğe yol açacak davranışlarına mani olmaktır. Lokavt, plânlı bir ekonomi düzeninin gayesine ulaşmasına engel olucu bir hadise sayılır. Bundan başka, ekseri memleketlerde lokavt müessesesi kanuni bir tanzimden mahrum bulunmaktadır. İtalya ve Fransa'da da lokavt bir hak olarak değil, sadece serbest olarak tanınmıştır.

Memleketimize gelince, hedefi plânlı bir ekonomi düzeni olan ve sosyal devlet anlayışına sahip olan rejimimiz ve Anayasamız lokavtı bir hak olarak tanımaz.

Çünkü, devletin bir yandan işsizliği önlemekle, herkese iş sağlamakla ve vatandaşlara, özellikle çalışanlara insanlık haysiyetine yaraşır hayat şartları hazırlamakla görevlendirilmiş olması, bir yandan da aynı devletin çalışan insanların işsizliğe, açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilmesini bir hak olarak tanıması elbette ki düşünülemez. Kaldı ki, Anayasanın 47 nci maddesi sadece grevden bahsetmiş, lokavta yer vermemiştir. Anayasa gerekçesinde lokavtın insan hakları arasında yer alamıyacağı hususunun açıkça belirtilmiş olması da, görüşümüzün doğruluğuna işarettir. Yine Anayasanın 41 inci maddesi «İktisadi ve sosyal hayat, adalete, tam çalışma esasına ve herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış seviyesi sağlanması amacıyla göre düzenlenir» hükmünü koymuştur. Memleketimizde sosyal hayat, henüz ne adalete, ne tam çalışma esasına ve ne de herkes için insanlık haysiyetine yaraşır bir yaşayış

seviyesine erişebilmiştir. Bugün hiç kimse, işçilerinin çalışmalarının tam karşılığını aldığını iddia edemez. Henüz Anayasa'da öngörülen seviyeye yükselmemişken, bunu daha da geriletici bir unsur olan lokavt, prensip olarak dahi tatbiki, iyi niyete dayandırılmıyacak bir müessesedir. Anayasanın 42 inci maddesine göre, «Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışmaları korur ve çalışmayı destekler, işsizliği önleyici tedbirler alır.» Lokavt hakkı, bu esaslara da aykırıdır. Nihayet, emeği ile yaşayan yüzbinlerin ve milyonların, toplumda hak ettikleri yeri almaları ve insanca yaşama şartlarına kavuşturulmaları için başvuru grevle, milyonları veya yüzbinleri, sadece birkaç kişinin, özel çıkarlarını sağlamak için işsizliğe ve açlığa mahkûm etme yetkisi eş tutulamaz. Buna karşı, işverenlerimiz her ne kadar «lokavt, bir nevi karşıt grev'dir» diyorlarsa da, bir şeyin karşılıklı olması için iki tarafın ayni şeylere sahip olması gerekir. Bir taraf, açlıktan ölmek için greve baş vururken, diğer taraf kışlık otomobiline bir de yazlık araba eklemek için lokavta yetkili bile olsa, başvuramazdır.

Yukarıdaki izahlardan sonra, grev, Anayasa ile tanınan bir temel hak, buna mukabil lokavt, 275 sayılı kanunla düzenlenen ve bu kanunda gösterilen prosedürden geçtikten sonra tatbik edilebilen bir müessesedir. 275 sayılı kanuna göre, kanuni lokavt ancak işverene veya işveren teşekkülüne mevzuat veya toplu sözleşme ile sağlanmış olan haklar, toplu sözleşme ile bağlı olan işçi teşekkülünce veya onun teşvik ve tahriki ile bozulursa yapılabilir. Madde 19/2)

Bu amaçla lokavta karar verildikten sonra işveren, uyuşmazlığın hali için teşebbüste bulunmak, (toplu menfaat uyuşmazlıklarında, toplu görüşme ve uzlaştırmadan geçme, hak uyuşmazlıklarında uyuşmazlık konusunun taraflara ve Çalışma Bakanlığına bildirme, Babakanlığın Uzlaştırma Toplantısı tertip etmesi) zorundadır.

Lokavta karar alma yetkisi de, toplu görüşme ve uzlaştırmaya taraf veya temsilci olarak katılan işveren veya vekili veya işveren teşekkülüne aittir.

Geçinme indekslerinin toplu sözleşmelerde yeri

OKAN AKTAN

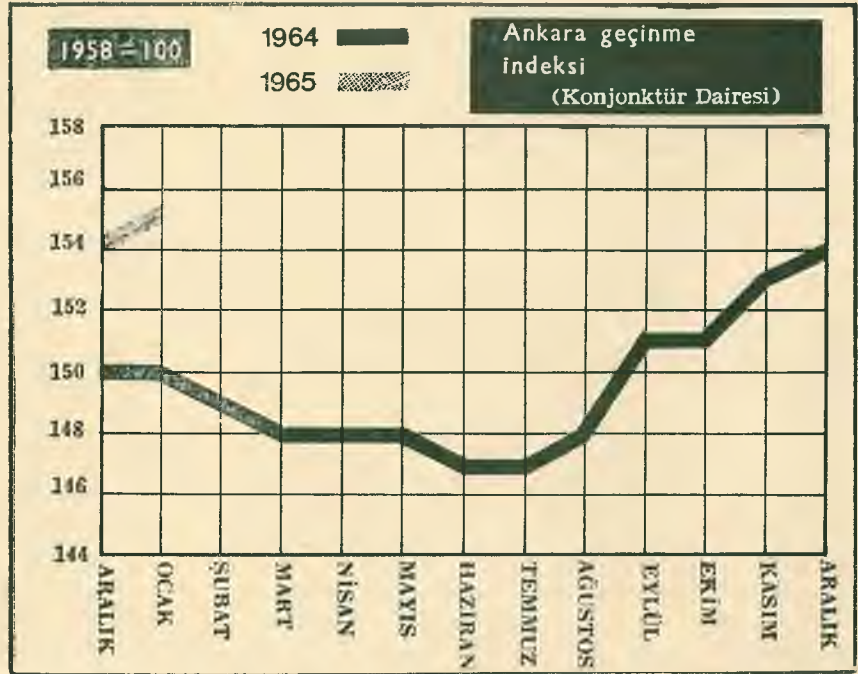
Türk-İş İstatistik Uzmanı

Gecinme indekslerinin çok çeşitli kullanılmış yerlerinden biri, toplu sözleşmelerdir. Genellikle sözleşmenin süresi içinde ücretlerle ilgili bir değişme yapılması imkânının mevcut olmaması sebebiyle toplu sözleşmelerle tesbit edilen ücretler, sözleşme süresince dondurulmuş olmaktadır. Bu süre zarfında fiyatlarda meydana gelen değişmeler, tesirini bilhassa geliri münhasıran ücretlerden ibaret olan işçiler üzerinde gösterir. Belirli bir devre sonunda meydana gelen artış, paranın satın alma gücünde ayni oranda bir kaybı ifade eder. Meselâ, fiyatlar genel seviyesinde vuku bulan %5'lik bir artış, ücreti 400 lira olan bir işçiyi, 20 liralık bir kayba maruz bırakmaktadır. Yani fiyat artışı, bu ücretin gerçek değerinin 380 liraya indirilmiş olması gibi bir netice doğurur.

Bu husus gözönüne alınarak, bir çok memleketlerde ücret ve maaşlar, geçinme indeksleriyle irtibatlandırılmış, fiyat seviyesinde meydana gelen artış kadar ücretlere bir ilâvede bulunularak, reet ticaret kaybının önü alınmıştır. Bu memleketlerde her ay sonu ücretler ödenirken, bu artış hesaplanarak ücretlere ilâve edi-

lir. Böylelikle, çalışanların fiyat hareketleri sonucunda uğradıkları zararlar telâfi edilebilmektedir. Bilhassa Türkiye'de fiyat ha-

reketlerinin yukarı doğru devamlı bir seyir takip etmesi, ücretlerin fiyatlara göre ayarlanmasını bir zaruret haline getirmiştir.

1964 Aralık ayında 154 olan indeks, bir ayda yani, 1965 Ocak ayında 1 puan farkla 155'e yükselmiştir. 1965 Ocak ayında genel indekse tesir eden fiyat hareketleri gıda, giyim ve diğer masraflarda kendini göstermektedir. Ocak 1965'te gıda ve giyim masrafları, bir ay öncesine göre, yüzde 1 artış göstermiş, diğer masraf kalemlerinde ise yüzde bir azalma olmuş, aydınlatma ve ısıtma masraflarını değiştirmemiştir. Bu suretle geçinme indeksinde bir puanlık artış meydana gelmiştir.

Toplu menfaat uyumsuzluklarında; toplu görüşmeyi işveren federasyonu yapmışsa, lokavt kararı ancak o alır. Hak uyumsuzluklarında ise, toplu sözleşmeye taraf olan, işveren teşekkülü kadar, işveren de lokavt kararı alabilir.

Nihayet, lokavta karar vermeye yetkili işveren, uyumsuzluğun sulhen halli teşebbüsü bir netice vermediği takdirde lokavt kararını, tutanak tarihinden başlayarak 6 işgünü içinde karşı tarafa yazılı olarak bildirmek zorundadır. Bu altı işgünü geçmedikçe ve yine bu altı işgünü içinde gereken bildiride bulunmadıkça lokavt yapılamaz. (23/2)

Yukarıda da belirtildiği gibi, gösterilen prosedürden geçmedikçe kanuni lokavt yapılamayacağı gibi, bu prosedürden geçip, lokavt yapmak için bile, memleketimizin bugün içinde bulunduğu şartlar bakımından mesuliyet hissi taşımamak gerekir. İktisaden geri kalmış bir memleket olan Türkiye'mizde, pek çok düşük seviyede olan çalışma şartları ve ücretleri ya hep aynı seviyede tutmak, veya daha da düşük seviyeye indirmek gayesi ile yapılacak lokavtlar ne Anayasamız, ne sosyal adalet ve ne de iktisadi kalkınma gayretlerimizle bağdaşabilir.

Bir kısım sendika yöneticileri, rimiz, yaptıkları sözleşmelere, ücretlerin sözleşmesi içinde, ayrıca bir müzakereye lüzum olmaksızın, fiyat artışları nisbetinde arttırılmasını öngören hükümler koymuşlardır. Diğer bazı sendika yöneticileri ise, sözleşmelere buna benzer hükümler koymaktadır. Meselâ, sözleşme süresi içinde fiyat artışı olduğu takdirde, bu artışın yüzdesine bakılmaksızın ücretlerin % 3, % 5 gibi belirli bir oran dahilinde arttırılması gibi...

Toplu sözleşmelere konacak buna benzer hükümler, fiyat artışları sebebiyle işçilerin maruz kaldıkları kayıpları kısmen de olsa telâfi edecektir. Toplu sözleşmelere bu meyanda sarîh hükümler konmadıkça, sağlanan ücret artışları gerçek anlamda bir manâ ifade etmeyecektir.

Adana'da fırınlar Kapatıldı

Adana'da, fırın işverenleri ile, ekmek satışı yapan bakkallar arasında çıkan uyuşmazlık sonunda, bazı fırınların faaliyetlerine son vermeleri, ekmek sıkıntısına sebep olmuştur.

Bu durum üzerine, civar köylerdeki fırınlar tarafından yollanan ekmeklerin de «eksik gramajlı» olduğunu ileri süren Belediye Zabıta Müdürü, Adana'ya noksan gramajlı ekmek sokmalarının yasak olduğunu hatırlatmış, aksi takdirde, ekmeklerinin toplattırılacağını bildirmiştir.

TOMİS'İN BİLDİRİSİ

Toprak Mahsulleri Ofisi İşçileri Sendikası (Tomis) Adana Başkanı Mustafa Günay, olayla ilgili olarak yayınladığı bildiride, belediyenin fırın kapatma kararlarının hoş karşılanmadığını ifade etmiştir.

Günay, fırın işverenlerinin bu davranışlarının «kanunsuz lokavt» olduğunu ileri sürmüştür.

TİCARET BANKASI GREVİ

Ticaret Bankası İzmir Şubesi'nde giriştikleri greve dört aydan beri devam eden Bank-İş üyelerine hakaret eden bir Ticaret Bankası müfettişi, dört ay hapse mahkûm edilmiştir.

Bu arada, sendika aleyhine, banka yöneticileri tarafından açılan iki dava da, sendika lehine sonuçlanmıştır.

Sendika yetkilileri, greve bir yıl daha rahatça devam edecek güçte olduklarını belirtmişlerdir.

UYUŞMAZLIKLAR

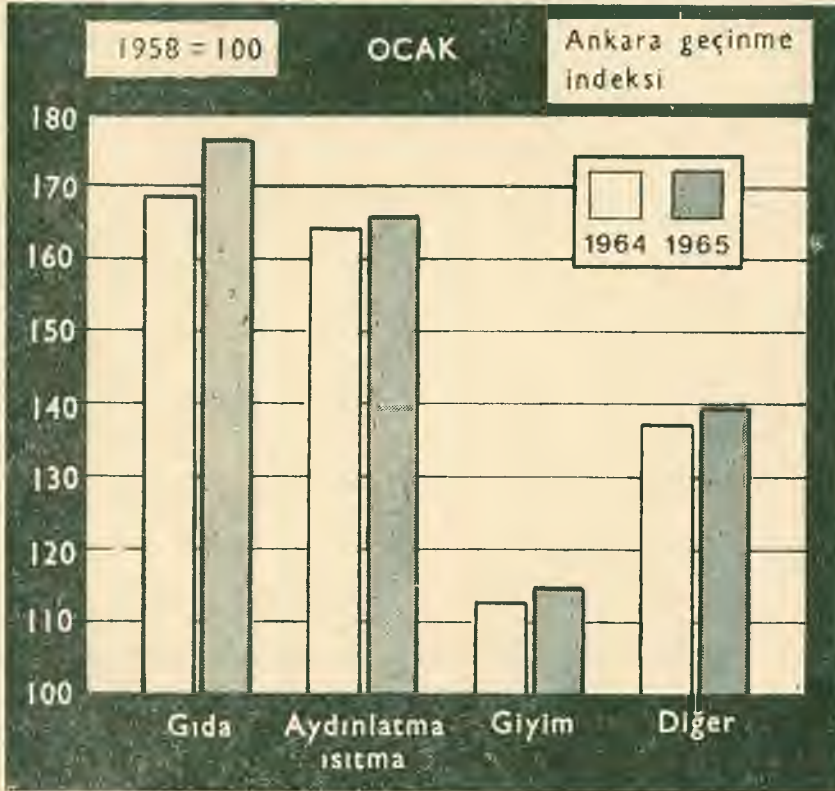
PETROL-İŞ LE T.P.A.O. ARASINDA UYUŞMAZLIK

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası ile Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı arasında, bir süre önce imzalanan toplu sözleşmenin bir maddesinin uygulanması konusunda uyuşmazlık çıkmıştır.

Tarafların evvelce kabul ettiği toplu sözleşmenin 82'nci maddesi uyarınca, sendikanın ücretlerle ilgili kısmın yeni baştan ele alınması yolundaki isteği, şirket tarafından kabul edilmek istenmemektedir.

Konuyla ilgili olarak, sendika, Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne başvurmuş ve kendi lehinde bir karar almıştır. Bölge Çalışma Müdürlüğü, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın, 82'nci madde uyarınca, ücret konusunda yeniden pazarlığa oturmasının gerekli olduğunu bildirmiştir.

Şirketin direktmesi üzerine, durumu Uzlaştırma Kurulu'na götürmek zorunluluğu doğmuştur. Uzlaş-

Gıda, Aydınlatma ısıtma, Giyim ve Diğer giderlerin 1964 ve 1965 Ocak aylarına göre mukayesesinde yukardaki grafikte de görüldüğü gibi, şu durum ortaya çıkmaktadır :

Madde Grupları	O C A K	
	1964	1965
Gıda	168,6	175,1
Aydınlatma ve Isıtma	164,2	166,2
Giyim	113,0	114,7
Diğer	138,1	139,6

KARANLIKTAKİ UYANANLAR — Konusunu, işçi hareketinden, sendikaların güçlenmeleri zorunluluğundan ve grev hakkının gereği gibi kullanılması açısından alıp, bu konuyu, özel sektörün elinde olan dış ticaret müessesesini nasıl kendi çıkarlarına alet ettiklerini gerçekçi bir şekilde beyaz perdeye yansıtan bir film çevrilmiştir. Filmin yapımcılarını, bu başarılarından ötürü kutlamak gerektiği halde bazı sinema sahipleri, gericilerin ve çıkarıcıların baskıları ile filmin sinemalarında oynatılmasına engel olmaya çalışmaktadır. Fakat, günümüz Türkiye'sinin en etken ve zinde güçlerinden olan İşçiler ve Gençlik, el ele vererek, bu engelleri yıkmaları bilmişlerdir. Namuslu başının da desteği ile başarı sağlanmıştır.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı ve Ankara Üniversitesi Talebe Birliği ile elele vererek Karanlıkta Uyananlar filmini, Ankara'da Büyük Sinemada özel olarak davetlilerine göstermişlerdir. İşçi (öğrenci, ilericiler ve sanat çevrelerinde büyük bir ilgi gören film, davetliler tarafından işçi ve millet davalarına eğilen ilk Türk filmi olmasına rağmen takdirde karşılanmıştır.

tırma Kurulu'nu meydana getirebilmek için sendika ile T.P.A.O. arasında yapılan toplantılara devam edilmektedir.

TEKSİF 20 GÜN MEHİL VERDİ

Uşak'ta Teksif Sendikası'nın 850 işçisine, toplu sözleşmeyle kayıt altına alınmış haklarını vermek istemiyen on yedi işverenle iş uyuşmazlığına düşülmüştür.

Toplu sözleşmeye, işverenin de imzasıyla dahil edildiği halde, uygulanmayan maddeler, şunlardır:

1. İşveren, ödemeyi kabul etmiş olduğu fazla mesailerin yarısını ödememektedir.

2. İşyerine, toplu sözleşme hükümlerinde yer aldığı halde, ilân tah

tası asılmamaktadır.

3. Toplu sözleşmeyle kabul edilen elbiseler, zamanı geçtiği halde, bugüne dek işverence verilmemiştir.

4. Yıllık izinlere ait toplu sözleşme maddesi uygulanmamaktadır.

Sendika, işverene, bu toplu sözleşme maddelerinin uygulanması için yirmi günlük bir mehil vermiştir. Mehlin bitimine kadar, işverenin tutumunda bir değişiklik görünmediği takdirde greve gidilecektir.

TEKSİF HAKEME GİTTİ

Teksif Sendikası İskenderun Şubesi, imzaladıkları toplu sözleşmeyi uygulamak istemiyen İskenderun'lu tekstil işverenleri ile uyuşmazlığa düşmüştür. «Kök Primi» diye anı-

lan ve toplu sözleşmede yer alan bir ödemenin miktarı, işverenlerce, fabrikada tadilat yapıldığı gerekçesiyle düşürülmüştür. Sendika yetkilileri ise, fabrikada hiçbir tadilat yapılmadığını bildirmişler ve dolaşması ile, «kök primi»nin düşürülmesinin kanunsuz olacağını ileri sürmüşlerdir.

Türk-İş Dördüncü Bölge Temsilcisi Halil Yener'in arahuluculuğuyla bir araya gelen taraflar, meseleyi hakem kurulu'na götürmeye karar vermişlerdir. Mesele hakem kurulunda da halledilmediği takdirde, şimdiye kadar giriştiği bütün grevlerde başarı kazanan Teksif'in, bu işyerlerinde grev ilan etmesi beklenmektedir.

GENEL-İŞ'LE BATMAN BELEDİYESİ ARASINDA UYUŞMAZLIK

Batman'da, Belediye ile yaptıkları toplu pazarlıkta, ücretler konusunda uyuşmazlığa düşen Genel-İş Sendikası yöneticileri, Uzlaştırma Kurulu'na gitmişlerdir.

Günde 9 lira yevmiye ile çalışan işçileri için, sendika 2 lira tutarında zam istemektedir. Az sayıdaki işçiye günde 2 liralık zammı vermek istemiyen Belediye yetkilileri, sendika istekleri karşısında aylardan beri ısrarla diretmışlerdir.

OLEYİS SİVAS'TA UZLAŞMAYA GİTTİ

Sivas'taki 13 işyerinde çalışmakta olan Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası (Oleyis) üyesi işçiler ile bu işyerlerinin sahipleri arasında ücret ihtilafı doğmuştur.

Uzun süredir, Türk-İş Beşinci Bölge Temsilciliği'nin yönetiminde yapılan toplu pazarlık, işverenin ücretler konusundaki anlaşılabilir inancı yüzünden sonuçlandırılmamıştır. İşçilerin 10 lira 50 kuruşluk asgari ücret isteği, 10 liralık yevmiye kabul eden işverenlerce kabul edilmemektedir. İşverenlerin zam farkı, ortalama olarak, her işveren için, (bütün işçilerine ödenecek miktarın toplamı olarak) 62 lira-dan ibarettir.

Uyuşamayan taraflar, pazarlığı, uzlaştırma kuruluna götürmüşlerdir.

SÖZLEŞMELER TARIM-İŞ'İN SÖZLEŞMESİ

Tarım-İş Eskişehir Şubesi'nin, altı işyeriyle yaptığı toplu sözleşme sonunda, sayısı bin beşyüzü bulan tarım işçisinin yeni haklara kavuşması sağlanmıştır.

3656 ve 3659 Sayılı Kanunlar uyarınca Emekli Sandığı ile ilgilenen bu işçilere, toplu sözleşmeye le tanınan haklar, özetle şöyledir :

1. Toplu Sözleşme kapsamındaki işçilere yıllık 15 gün izin verilecektir.

2. Yılda bir kez, 250 lira değerinde bir takım elbise ve bir çift ayakkabı verilecektir.

3. Daha önce 14 - 16 saat çalıştırılan işçiler, kışın dokuz, yazın 10 saatlik günlük mesai yapacaklardır.

4. İşverenler, bu işçilere ikişer kap öğle yemeği verecektir.

YOL-İŞ SİVAS'TA SÖZLEŞME İMZALADI

Sivas Valiliği ile Yol-İş Sendikası Sivas Şubesi arasında, bir süreden beri devam etmekte olan toplu pazarlık, olumlu şekilde sonuçlanmış ve taraflar, ay içinde, toplu sözleşmeyi imzalamışlardır.

Toplu sözleşme sonunda, Sivas'lı Yol-İş üyelerine seyyanen 2'ser lira zam, ayda 10 lira çocuk zammı, ayrıca ağır vasıta zammı verilmesi kabul edilmiştir.

ET BOYKOTU

Et fiyatlarının yükselmesini protesto ve fiyatların yeniden inmesini sağlamak amacıyla, Konya'lı işçilerin başlattığı et boykotuna devam edilmektedir.

23 Nisan'dan bu yana devam eden boykotun önünün alınması amacıyla, Konya Belediye Başkanı'nın başkanlığında, sendika yöneticileri ve Kasaplar Derneği yöneticileriyle ay içinde yapılan ortak toplantı da bir sonuç vermemiştir.

Sendikacılar, son zamlardan sonra 9 - 10 liraya satılmakta olan etin, eskiden olduğu gibi 7 liraya satılmasını istemişler, Kasaplar Derneği ise, 50 kuruşluk bir indirim teklifiyle yetinmiştir.

50 Kuruşluk indirimin yeterli görülmemesi üzerine, sendikacılar,

et boykotuna devam edeceklerini bildirmişlerdir. Boykotun halka maledilmesi için yapılan çalışmalara...

Konyalı

İşçilerin dikkatine

Konya'da et fiyatlarının alabildiğine yükselmesi üzerine işçiler, et boykotu ilân ettiler. Sendikacılar kurulu bir heyet, bu konu ile ilgili temaslarda bulunmak Et ve Balık Kurumunun tanzim satışları yapmasını sağlamak için Ankara'ya geldi.

Sendikacılar Konya milletvekilleri ve senatörleri ile görüştüler, çoğundan ilgi gördüler.

Gelgelelim, bu arada Sait Sina Yücesoy adındaki Konya Milletvekiline de dertlerini anlatmak istediler. Aldıkları cevap aynen şu oldu :

«Size ne?. Siz böyle şeyleri ne bilirsiniz?. Amele maaşını alıp otursun!

Dargelirli et yemeyi versin, az yesin! Ne karşıyorsunuz böyle şeyle-re...»

Tevekkeli atalarımız, «Tok açın hâlimden anlamaz» dememiş... Tok, açın hâlimden anlamaz, hele cebine beş bin iki yüz lırayı indiriyorsa, hiç anlamaz. Ama, işçi bu işlerden çok iyi anlar Bay Yücesoy.

Siz bu parlak fikirle-rinizle bol bol konuşun. Şurada seçimlere ne kaldı ki... Elbet kasaplardan rey alırsınız.

rın da genişletilmesi yolunda, sendika yöneticilerince karara varılmıştır. Boykot, dergimizin baskıya verildiği sırada devam etmektedir.

DİYARBAKIR'DA BÜYÜK MİTING

Diyarbakır'da Türk-İş'e bağlı sendikaların tümünün katıldığı büyük miting, 2 Mayıs Pazartesi günü yapılmıştır.

Otel Lokanta ve Eğlence İşçileri Sendikası'na kayıtlı işçilere yapılan muameleyi protesto amacıyla, Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliği tarafından düzenlenen mitingte, Sosyalizasyon Kanunu ile, Sosyal Sigortalar'a ait tesislerin Sağlık Bakanlığı'na devredilmesi de protesto edilmiştir.

OLEYİS'E BASKI

Diyarbakır'lı özel sektör işverenlerinden genellikle şikâyetçi olan Türk-İş Yedinci Bölge Temsilciliği'nin, böyle bir miting düzenlemesine sebep «Oleyis» mensuplarına yapılan baskı olmuştur.

Yedinci Bölge Temsilciliği tarafından konuyla ilgili olarak düzenlenen ve Türk-İş'e iletilen raporda işverenin, kendisini doğru yola davet eden sendika temsilcilerine şöyle hitap ettiği bildirilmiştir :

«...Sizden bunu beklemezdim. Ben işçileri memnun ediyorum. Başına bir sendika, o da yetişmezmiş gibi, bir de toplu sözleşme çıkarmış bulunuyorsunuz. İşiniz, gücünüz, sahtekârlık...

Ben, sendika filân tanımıyorum. Toplu sözleşmeyi de, on sene evvel yapmışım.

Sonra, Hüseyin Coşkun sana gelince, (Yedinci Bölge Eğitim Müdürü) sen bu memleketin yerlisi değilsin. Netice senin için iyi olmaz. Onun için, ayağımı denk al...»

MİTING

2 Mayıs 1965 günü saat 14'te başlayan miting, baştan sona gayet vakur bir hava içinde cereyan etmiş, herhangi bir taşkınlık yapılmamıştır.

Yedinci Bölge Temsilcisi Mehmet Akar'ın yönettiği miting, Dağkapı, Atatürk Büstünün önünde başlamıştır. Bölgedeki diğer yedi sendikaya mensup işçiler de mitinge

DİYARBAKIR MİTINGİ — Diyarbakır'da OLEYİS'E kayıtlı işçilerin işverenlerce yapılan baskıyı protesto amacıyla düzenlenen mitingine, bütün sendikacılar katılmıştır. Resimlerde, üstte, işçiler yürürken ve Ata'nın heykeli huzurunda saygı duruşunda görülmüştür.

katılmışlar ve özel sektör işverenlerinin Anayasa'ya aykırı davranışlarını tel'in etmişlerdir. Bu arada Oleyis işvereni Mehmet Demir'e de şiddetle çatılmıştır.

ZİYARET

AVUSTURYA GIDA İŞÇİLERİ SENDİKASI BAŞKANI GELDİ

Geçen ay içinde Türkiye'ye gelen Avusturya Gıda İşçileri Sendikası Genel Başkanı, Milletvekili Jen Deutsch, Şeker-İş Sendikası'nı ziyaret etmiştir.

Konuk, sendika başkanına, bu ziyaretinde, Şeker-İş'in kuruluş ve örgütlenmesi anlatılmış, yapılan ve

yapılmakta olan toplu sözleşmeler hakkında geniş bilgi verilmiştir.

Deutsch, görmüş olduğu yakın ilgi ve konukseverliğe teşekkür ederek, Şeker-İş üyelerine selâm yollamıştır.

Birkaç gün süre ile Ankara'da kalarak diğer bazı sendikaları da ziyaret eden Avusturyalı sendikacı, memleketine dönmüştür.

ÖRGÜTLENME

İzmir Matbuat Teknisyenleri Sendikası'nın olağanüstü kongresi, ay içinde yapılmış ve sendika kendi kendini feshederek, Türkiye Basın-İş Sendikası'na üye olmağa karar vermiştir.

Fesih kararının alınmasından sonra İzmir'li basın işçileri, merkezi İstanbul'da bulunan Basın-İş Sendikası'nın İzmir Şubesi'ni kuracaklardır. Türk-İş Teşkilatlanma Programı'na uygun olarak yapılan bu örgütlenme sonunda, İzmir'in 6 yüz basın işçisini de bünyesine alan Basın-İş'in toplam üye sayısı 3 bine yaklaşmaktadır.

KONGRELER

İDARE ADAMLARI KANUNLARI NE ZAMAN ÖĞRENECEK?

Keçiborlu Kükürt Havzası Maden İşçileri Sendikası'nın yıllık kongresine partizanca müdahale eden bir devlet memuru, kongrenin karışmasına ve işçilerin birbirlerini yaralamalarıyla sonuçlanan bir kavganın çıkmasına sebep olmuştur.

Hükümet komiseri olarak görevli bulunduğu kongrede, tamamen siyasi bir konuşma yapan ve başkanlık divanı seçimlerinin usulsüz olarak yenilenmesini isteyen kaymakam Hüsnü Sebepli, İşçileri ve Adalet Bakanlarına şikâyet edilmiş, sendika tarafından mahkemeye verilmiştir.

HADİSE NASIL OLDU?

Türkiye Maden İşçileri Federasyonu'na bağlı Keçiborlu Kükürt Havzası Maden İşçileri Sendikası'nın yıllık kongresi, 14 Mayıs 1965 cuma günü başlamıştır. Sendika Başkanı Necati Yayla, kongrenin açış konuşmasını yaptıktan sonra, üyeleri başkanlık divanı seçimine davet etmiş ve yapılan seçim sonunda, kongrede hazır bulunan federasyon ikinci başkanı Mehmet Şahin, kongre başkanlığına oybirliğiyle yakın büyük bir çoğunlukla seçilmiştir.

Bu sırada kaymakam, üzücü olaylara sebep teşkil eden kanun dışı davranışlarından ilkinin yapmış ve mikrofona gelerek siyasi bir konuşma yapmıştır. Bu arada, başkanlık divanı seçimlerinin yenilenmesi gerektiğini de ileri süren kaymakama, Mehmet Şahin tarafından ikazda bulunulmuş, hükümet komiseri olarak bulunduğu kongrede konuşma yapma hakkı bulunmadığı, hele

MUHASEBE EĞİTİMİ — Yol-İş Federasyonu'na bağlı Sendikalar muhasiplerini eğitmek için açılan dört günlük seminer, 19 - 22 Nisan 1965 tarihlerinde Çalışma Bakanlığı toplantı salonunda yapılmıştır. Seminer Yol-İş tarafından düzenlenmiş, eğitim araçları ve eğiticiler Türk-İş tarafından sağlanmıştır. Genel Muhasebe ve sendikalara tatbiki konulu seminerin öğrencileri ve eğiticileri bir arada.

siyasi konuşma yapmasının hiç doğru olmadığı, başkanlık divanı seçimlerinde hata varsa, görevinin bu nu hatırlatmak olmadığı, kendisine bildirilmiştir.

Kaymakam Sebepli, buna rağmen kanunsuz davranışlarında ısrar etmiş ve başkanlık divanı seçiminin yenilenmesi yolundaki isteğinde ısrar etmiştir.

KAVGA ÇIKIYOR

Bu sırada, kavga çıkmış, hiçbir emniyet tedbirinin alınmamış olduğu kongredeki kavga, uzun süre bastırılmamış, iskemlelerle birbirlerine giren işçilerden, ikisi ağır olmak üzere, birçoğu yaralanmışlardır.

PROTESTO

Durum, sendika tarafından derhal Ankara'daki federasyon merkezine bildirilmiştir. Türkiye Maden İşçileri Federasyonu Başkanı Kemal Özer, bunun üzerine, İçişleri ve Adalet Bakanı'na hitaben iki telgraf kaleme almış ve partizan kaymakamın, işçiyi bölücü, kanun dışı davranışlarını sert şekilde protesto etmiştir.

Bu arada, kaymakamın partizanca konuşması, 35 işçinin imzası bulunan bir tutanakla tesbit edilerek adalete intikal ettirilmiştir.

Öte yandan, federasyon ikinci başkanı Mehmet Şahin de, durumu İçişleri Bakanı nezdine çektiği bir telgrafla protesto etmiştir.

TÜRKİYE ENERJİ-İŞ'İN İLK KONGRESİ

Geçen ay içinde yaptığı kongreyle, kendi kendini fesheden Türkiye Gaz İşçileri Sendikası'yla, İstanbul Enerji-İş Sendikası üyeleri, 17 Mayıs günü ilk ortak kongrelerini yapmışlardır.

Kongrede, eski Gaz-İş ve İstanbul Enerji-İş üyelerinin aynı sendika çatısı altında toplanmaları, oy birliğine yakın çoğunlukla kararlaştırılmıştır.

Böylelikle kurulan sendika «Türkiye Enerji İşçileri Sendikası» adını almıştır. Türk-İş Teşkilatlanma Planı'na uygun olarak yapılan bu örgütlenme sonunda, 5 bin enerji işçisi, Türkiye Enerji-İş'in çatısı altında kafa ve kasa birliği yapmış olmaktadır.

PETROL - İŞ İSKENDERUN KONGRESİ

Türkiye Petrol, Kimya ve Atom İşçileri Sendikası (Petrol-İş) in İskenderun Şubesi yıllık kongresi, 14 Mayıs tarihinde yapılmıştır.

Mücahit Teoman'ın başkanlığını

yaptığı kongrede söz alan hatipler, genellikle, İşçi Sigortaları hastahanelerindeki doktorların ilgisizliğinden yakınmışlardır. Bu konuda konuşan bir delege, iş kazasına uğrayarak parmağından yaralanan bir işçiye bakılmadığını ve parmağı tedavi görmeyen bu sigortalı işçinin, bu yüzden parmağının «kokuğunu» söylemiştir. Parmağı kesilen bu işçinin sıhhi durumu hakkında, hastahane dışından bir rapor alındığı ve mahkemeye müracaat edildiği de, aynı konuşmacı tarafından ifade edilmiştir.

Raporların okunmasından ve delegeler tarafından yapılan konuşmalardan sonra, Şube yönetim kurulu seçimleri yapılmıştır. Yeni yönetim kurulunda görev alan sendikacılar şunlardır :

Başkan : Namık Acar, **Sekreter :** Beyazıt Akça, **Sayman Üye :** Mehmet Teksoy, **Üyeler :** Mehmet Dağlıoğlu, Ömer Selçuk, C. Kadri Gündüz, İbrahim Çelik.

ŞEKER-İŞ KONGRELERİ

Şeker-İş Sendikası'nın şube kongrelerine ay içinde devam edilmiştir. Şube kongrelerini ay içinde tamamlayan Şeker-İş, önümüzdeki ay

içinde, genel kongresini yapacaktır.

ANKARA ŞUBE KONGRESİ

Şeker-İş Ankara Şubesi'nin kongresi, geçen sayımızın baskıda olduğu 30 Nisan tarihinde yapılmıştır. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un da konuk olarak hazır bulunduğu kongrenin başkanlığını, Şeker-İş Genel Başkanı Hamdi Güvenen yapmıştır.

Yapılan seçimler sonunda, yönetim kurulu şöyle kurulmuştur :

Başkan : Ahmet Alemdar, **Sekreter :** Güngör Ünal, **Üye :** Rıza Cankılıç, **Üyeler :** Orhan Antep, Kemal Sürmeli, Zekâi Zeren, Kemal Tokar.

AMASYA ŞEKER-İŞ KONGRESİ

Amasya Şubesinin kongresi, 3 Mayıs tarihinde yapılmıştır. Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, konuk olarak kongreye katılmış ve delegelerin oybirliğiyle seçildiği kongre başkanlığını yapmıştır.

Kongre, yeni yönetim kurulunu, şu üyelerle kurmuştur :

Başkan : Cemal Sürmeli, **Sekreter :** Mustafa Gidergi, **Sayman Üye :** Adil Kerimoğlu, **Üyeler :** Mustafa Burtacıray, Mehmet Kök, Talip Sesli, Hüseyin Demirel.

TURHAL ŞEKER-İŞ KONGRESİ

Amasya Kongresi'nden iki gün sonra da, 641 üyeli Turhal Şubesinin Kongresi yapılmış ve Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, bu kongrede de hazır bulunmuştur. Demirsoy'un başkanlığı yaptığı kongrede, yönetim kurulu şöyle seçilmiştir :

Başkan : Haydar Özöğretmen, **Sekreter :** Hüsametdin Döver, **Sayman Üye :** Ömer Elbaş, **Üyeler :** Sıtkı Selçuk, Nazif Güneysu, Aydemir Sezginer Salih Özkoruyucu.

ELÂZİĞ ŞEKER-İŞ KONGRESİ

Şeker-İş Sendikası'nın Elâzığ Şube Kongresi, 10 Mayıs'ta yapılmıştır. Şeker-İş Genel Başkanı Hamdi Güvenen'in hazır bulunduğu ve başkanlık yaptığı kongrede, yönetim

kurulunda, şu üyeler görev almışlardır :

Başkan : Necdet Selmanoğlu, **Sekreter :** Mehmet Yıldırım, **Sayman Üye :** Nurettin Ögüncü, **Üyeler :** Mustafa Edipkafalı, Alâettin Özkaya, Saim Öztürk, Mehmet Bulut.

SEKER-İŞ SAKARYA KONGRESİ

Şeker-İş'in Sakarya Kongresi de, 18 Mayıs tarihinde yapıldı. 465 üyesi bulunan sendika şube kongresinde, Genel Başkan Hamdi Güvenen de hazır bulundu. Türk-İş Birinci Bölge Eğitim Müdür Yardımcısı Vahdet Aşar'ın kongre başkanlığına seçildiği kongre sonunda, yeni yönetim kurulunda şu sendikacılar görev aldılar :

Başkan : Nihat Zayıf, **Sekreter :** Hüsmen Özgüner, **Sayman Üye :** İhsan Tarım, **Üyeler :** Ali İhsan Özdemir, Niyazi Atacan, Musa Akçay, Ahmet Baltaeren.

YAPI-İŞ GENEL KONGRESİ

Yapı-İş Sendikası'nın genel merkez kongresi 8 - 9 Mayıs tarihlerinde, Ankara'da yapılmıştır. Şubelerden gelen 52 delegenin katılmasıyla yapılan kongrede söz alan üyeler, İş Kanunu'nun parlamentoda bekletilmesini sert bir dille tenkit etmişlerdir.

Mevlüt Kenan Acımaç'ın kongre başkanlığına seçilmesinden sonra, faaliyet raporu okunmuş ve söz alan üyeler, çeşitli konularda konuşmalar yapmışlardır. Bu arada, İş Kanunu'nun geciktirilmesi tenkit edilmiş, Esnaf ve Küçük Sanatkarlar Kanunu'nun bazı hükümlerinin, Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Esnafın derneğe girmelerini zorunlu kılan hükmün, Anayasa'nın derneklere girme ve çıkmayı serbest bırakan hükmüyle bağdaşmadığının belirtildiği bir konuşmada, perakende çalışan inşaat işçilerinin esnaf sayılmalarının 274 Sayılı kanuna aykırı olduğu da belirtilmiştir.

Bu arada, birçok delegeler, ya da işverenlerinin, tasarruf bonoları

nı zamanında vermemelerini tenkit etmişlerdir.

Tenkitlerden sonra yapılan seçimler sonunda, şu sonuçlar alınmıştır :

Yürütme Kurulu : Başkan : Tahir Öztürk, Genel Sekreter : İbrahim Çetkin, Genel Başkan Yardımcıları : Süreyya Denizli, Emrullah Akdoğan, Nuri Yorgancıoğlu.

Onur Kurulu : Abdurrahim Çevik, Yüksel Tekay, Sezai Akyel.

Denetleme Kurulu : Aydın Turhaneri, İsmail Tekcan, Enver Özdağ.

TÜZÜK TADİLİ

Ankara Tütün, Müskirat ve Gıda İşçileri Sendikası'nın tüzük tadili amacıyla yaptığı kongre, 8 Mayıs günü Ankara'daki Türk-İş Seminer Salonu'nda toplanmıştır.

Olağanüstü kongrenin başkanlığına Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy getirilmiştir.

800'den fazla üyesi bulunan ve Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'un başkanı bulunduğu sendikanın kongresinde, tüzükte yapılması düşünülen değişiklik hakkında Tunç tarafından genel kurula bilgi verilmiş ve daha sonra görüşmelere geçilmiştir.

Tüzük değişikliğine göre, kongre sonunda, sendika, faaliyet alanında genişlemesini sağlamak amacıyla, adını değiştirmiş ve «**İç Anadolu Tütün, Müskirat ve Gıda İşçileri Sendikası**» adını almıştır.

TARIM İŞÇİLERİNİN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Türkiye Tarım İşçileri Sendikası ile Tarım Bakanlığına bağlı Çifteler ve Karacabey haraları ile Ankara ve Eskişehir Orman Fidanlıkları ve onlara ait işyerleri arasındaki ilk toplu iş sözleşmesi, Eskişehirde törenle imzalanmıştır.

Toplu sözleşme ile binbeşyüz tarım işçisine ücretlerinde yüzde yirmi zam ve çeşitli sosyal haklar tanınmıştır.

Kıbrıs'tan Haberler

KIBRIS TÜRKLERİ BASKIYI TEL'İN ETTİ

18 Nisan 1965 günü binlerce Türk Lefkoşe'nin Türk kesiminde bir miting yaparak, Makarios idaresinin hunharca davranışlarını tel'in etmişlerdir Uluslararası andlaşmaları tanımak istemiyen ve çetecilerle işbirliği yaparak Kıbrıs Adasındaki Türkleri siyasi, iktisadi ve idari baskı altında tutan Makarios ve şerikleri nefretle protesto edilmiştir.

Atatürk Meydanında toplanan Türkler mitinge «şehitlerimiz» için bir dakikalık saygı duruşunu takiben başlamışlar ve hatipler Makarios idaresinin gayri insani tutumunu dile getirmişlerdir.

KIBRIS TÜRK İŞÇİ BİRLİKLERİ FEDERASYONU ÖLDÜRÜLEN KOMÜNİSTİN KİMLİĞİNİ AÇIKLADI

Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu 15 Nisan 1965 tarihli bildirisiyle Lefkoşe - Larnaka yolunda bir araba içinde vurularak öldürülen Derviş Kavasoglu'nun katliyle Türklerin hiç bir alâkası olamayacağını belirtmiştir. Kavasoglu'nun Türkler tarafından katledildiği yolundaki iddianın aşağılık bir iftira olduğunu belirten Federasyon, bu şahsın Türk işçilerini temsil ettiği iddiasını da yalanlamıştır.

Kavasoglu'nun Kıbrıs Türk sendikacılık hareketi ile en ufak bir ilgisinin dahi bulunmadığı, kendisinin 1957 den bu yana Rum kesiminde ikamet ettiği, Rusya'ya Kıbrıs Rum Komünist Partisi (AKEL) tarafından yollandığı ve Kıbrıs Komünist Rum İşçileri Federasyonu tarafından yollandığı ve Kıbrıs Komünist Rum İşçileri Federasyonu tarafından istihdam edilmiş olduğu açıklanmaktadır.

Makarios idaresinin Kıbrıs'ta katliama başlamaları üzerine, Kavasoglu'nun efendilerinin talimatına uygun bir tarzda harekete geçerek, bozuk Türkçesiyle tercüme yapıldığı, hiç bir arada bulunmadığı, sevmediği Türklerle ve Türk işçilerine neşriyat yoluyla tesir etmeğe çalıştığı da bilinen vakıalar arasındadır.

Bildiri'de Kıbrıs'taki Türk işçilerinin tamamını teşkilatlandırmış bulunan Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu'nun Kıbrıs'taki Türk cemaatine ve Türk milletine karşı vecibelerini yerine getireceği, yalan, nifak ve tezvirlerle Türk işçisinin manevî vasıflarının tahrir edilemeyeceği belirtilmektedir.

DÜNYADAN HABERLER

Japonya

SENDİKA HÜRRİYETİNE DAİR SÖZLEŞME KABUL EDİLDİ

Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın (ILO) 1948 yılında kabul ettiği 87 sayılı Sözleşme Japon sendikalarının son sekiz yıldır yaptıkları mücadele neticesinde Japon Parlamentosunca onaylarının bulunmaktadır. İşçi hak ve menfaatleri bakımından büyük önem taşıyan 87 sayılı Sözleşme'nin hedefleri şunlardır:

— İşçi ve İşverenler, hiç bir tefrik yapılmaksızın ve evvelce müsaade almaksızın, istedikleri teşekkül leri kurmak ve bu teşekküllerin statülerine uymak kayıt ve şartıyla, bunlara üye olmak hakkına sahiptir;

— İşçi ve İşveren teşekkülleri statülerini, idari tüzüklerini tanzim, temsilcilerini serbestçe seçme, idarelerini ve faaliyetlerini düzenleme ve iş programlarını tesbit etme hakkını haizdirler;

— İşçi ve İşveren teşkilatları idari yolla kapatılmaz ve faaliyetlerinden alıkonamaz;

— İşçi ve İşveren teşekkülleri, federasyon ve konfederasyonlar kurmak ve bunlara üye olmak ve her teşekkül, federasyon yahut konfederasyon, Uluslararası işçi ve işveren teşekküllerine üye olmak hakkına sahiptir.

Bir dereceye kadar Milletlerarası muahedelere benzetilebilen sözleşmelerin, Teşkilata (ILO) üye devletlerin Hükümetleri tarafından onaylanmak üzere parlamentolara verilmesi gerekir. Bir sözleşme, bir devlet tarafından tasdik edilince, o devlet bu sözleşmeyi uygulamak hususunda milletlerarası bir taahhüde girdiğinden, aldığı tedbirler hakkında her sene milletlerarası Çalışma Bürosu'na (Milletlerarası Çalışma Teşkilatı'nın İcra Organı'dır) bir rapor gönderme mecburdur. Sözleşme bir memleket parlamentosunca onaylandığı andan itibaren de o memleket için kanun hükmündedir.

kısa haberler

— Venezuela'dan sonra Kolombiya ve Brezilya Liman Dok İşçileri de Küba ile ticaret yapan şirketlere boykot ilân etti...

— Portekiz tramvay işçilerinin ücretlerini arttırmak amacıyla giriştikleri grev hareketi polisin silah kullanması üzerine kanlı olaylara yol açtı...

— ADEN polisi «maaş boykotuna» devam ediyor. Nisan ayı başından itibaren düşük ücret verilmesini ve sosyal yardımlardan mahrum bırakılmalarını protesto eden Aden polisi maaşlarını almakta ısrarlı olduklarını belirtiyorlar...

— İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) nun üye sayısı 1964 yılı içinde 16,121 kişi artarak 1,563,273'e yükseldi...

— 1926 yılından 1949 yılına kadar devamlı olarak Millî İktisat Bakanlığı PTT Federasyonu Başkanlığını yapan ünlü İngiliz sendikacısı J.W. Brown geçen hafta içinde öldü.

— Amerikan Koka Kola işçilerinin ücretleri arttı. Yapılan toplu iş sözleşmesine göre işçiler 1965 Ocagından itibaren 11 cent (99 Krş.) fazla ücret alacaklar; saat başı ücretler 1966 senesinin Ocak'ta tekrar 5 cent (45 Krş.) arttırılacak...

— Suokorna'nın Endonzya Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu'nu süresiz olarak kapatması kararı hür ve demokratik sendikalarca takbih edildi...

— Rodezya'da 29 sendikacının tevkifi ve mahkemeye verilmeksizin sürülmesi üzerine Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) Rodezya'yı Uluslararası Çalışma Teşkilatı'na şikâyet etti...

Hür ve Demokratik sendikalar «ırk ayrımı» politikasını şiddetle ve nefretle reddederler. Amerika Birleşik Devletleri'nin özellikle bazı güney eyaletlerinde zencilere yapılan gayri insani muameleler dünya kamu oyununda ve hür, demokratik sendikalar arasında infiale sebebiyet vermektedir. Amerikan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Amerikalı zenci vatandaşın da beyazların sahip olduğu haklara, imkânlarla ve serbestiye kavuşturulması yolunda sistematik bir çalışma içindedir. Sendikalar sık sık mitingler tertip etmek, konferanslara iştirak etmek ve bu konuda düzenlenen protesto gösterilerine katılmak suretiyle bu utanç verici duruma son vermeğe çalışmaktadırlar. Yukardaki resim Amerikan Otomobil, Uçak ve Ziraat Aletleri İşçi Sendikası Başkanı Walter Reutheri Alabama'da «ırk ayrımı politikasını» telin etmek üzere düzenlenen mitingte konuşmasını yaparken göstermektedir.

ITALYAN İŞÇİ KONFEDERASYONU'NUN KONGRESİ

İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Genel Kongresi 22 - 25 Nisan tarihleri arasında Roma'da yapılmıştır. Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Omer Besu'nun da katıldığı Kongre'de olumlu kararlar alınmıştır. Genel Sekreter Becu Kongre'de konuşarak komünistlerin kontrolü altında olan sendikalara şiddetle çatmış ve işçinin menfaatlerini hiçe sayan bu gibi teşkilatlarla ICFTU'nun mücadeleye devam edeceğini belirtmiştir. Becu özetle, «... hür ve demokratik sendikalar işçiye hizmet yolundadır; biz hiç bir blok'un tesiri altında bulunmaksızın, kontrolüne tabî olmaksızın, kendi hareket tarzımızı bizzat tayin etme mevkiindeyiz» demiştir.

Kongre'de iktisadi konulara da temas edilmiş ve Konfederasyon planlı ekonomi sistemine olan bağlılığını tekrar teyid etmiştir.

ICFTU «DOMİNİK'TE ATEŞ KESİLMESİNİ» İSTEDİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Amerika Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri J.A. Mora'ya gönderdiği bir telgrafta «Dominik'te ateş kesilmesini ve Dominik Cumhuriyeti dahilinde derhal hukuk nizamının avdeti için gayret sarfedilmesini» istemiştir. ICFTU'nun 1963 yılı Eylülünde demokratik bir şekilde iş başına getirilen Juan Bosch Hükümetinin bir askerî hükümet darbesi sonucu devrilmesini takbih etmiş olduğunu hatırlatan Genel Sekreter Becu, Amerika Devletleri Teşkilatınca alınan tedbirleri memnuniyetle karşıladığını ifade etmiştir.

Çalışma Hayatı İle İlgili Herkesin Kitabı

SENDİKALAR VE GREV, LOKAVT HAKLARI

TÜRK-İŞ YAYINLARI NO. 35

274 Sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 Sayılı Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Kanunu ile ilgili Türk-İş görüşleri, tasarıların tenkidi, basının görüşü, komisyon raporları, kanunlarla ilgili hakların Dünya ve Türk Anayasa'larındaki yerleri, Danıştay, Yargıtay, diğer mahkemeler ve Yüksek Hakem Kurulu kararlarını kapsıyan bu kitap, Türk sendikacılığının ansiklopedisidir.

1200 sayfa, fiyatı 50 T.L.

ÖDEMELİ OLARAK GÖNDERİLİR.

İsteme Adresi : Atatürk Bulvarı İşçi Sigortaları Han Kat 3, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 4)

**A
Y
L
I
K**

TÜRK-İŞ

**D
E
R
G
İ**

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu Yayın Organı

OKUYUNUZ

ABONE OLUNUZ

Atatürk Bulvarı, İşçi Sigortaları Han Kat 1 No. 2, Kızılay, Ankara

(TÜRK-İŞ 3)

AMACIMIZ

BAKIMLI EKMEK - ÖZGÜRLÜK

